

Södermanlands-Nerikes Nation
Majhälsning till landsmännen 72 – 1999

Södermanlands-Nerikes Nation
Majhålsning till landsmännen 72 – 1999

Innehåll

Glad vår!	3
Från Höst till Höst, av Jan-Olof Smedberg	5
Något om sjönamn i Närke, av Svante Strandberg	7
Saxon, Närkesarkivet och Gällerstastenen, av Harald Rydberg	12
Vägen till idealtillvaron: Saxon och sekelskiftets reformrörelser, av Bosse Sundin	15
Olaus Petris, Torsten Ehrenmarks och min egen skola, av Jan Mårtensson	23
En Mohren-Madagaskar-akademi?, av Harald Rydberg	30
Nationsföreningar	32
In memoriam	33
Avlidna landsmän	36
Från Vår till Vår, av Förste kurator Daniel Johansson	37
Nationens ekonomi, av Andre kurator Hugo Barklund	43
Nationens ämbetsmän och nämnder	45
Förändringar inom seniorföreningens medlemskader	49

Majhälsning till landsmännen startade år 1928. Den utges sedan 1974 av Södermanlands-Nerikes nations Seniorförening. Register för tidigare årgångar finns i Majhälsning 1937, 1947, 1957, 1967, 1982 och 1992.

Majhälsningen distribueras genom
Södermanlands-Nerikes nation
Box 661
751 28 Uppsala
Tel. 018/15 40 60

Glad vår!

Majhälsning för 1998 hade en viss övervikt för artiklar om Sörmland och det har jag tagit som ursäkt för att årets upplaga fått en övervikt åt Närkehållet. I sin genomgång av hembygdens sjönamn har Svante Strandberg i år kommit till Närke med Hjälmaren som den förmedlande länken mellan landskapen. Närke uppmärksammas också genom hedersledamoten Johan Lindström Saxon, som i år skulle fyllt 140 år, och hans Närkesarkiv. Det senare har en stark koppling till nationen, eftersom många av ledamöterna i stiftelsen under årens lopp haft anknytning till denna. Ett annat skäl uppehålla sig vid Saxon är att lärdomshistorikern Bosse Sundin från Umeå låtit mig låna ett utdrag ur det föredrag som han höll i höstas på högskolan, nu universitetet i Örebro. Han visade där att Saxon var en framsynt man som kämpade för freden, miljö och hälsan – idéer som i början av seklet verkade udda och radikala, men som nu har fått ett brett gehör.

Karro, dvs gamla Karolinska läroverket i Örebro, har nyligen firat jubileum, eftersom det 1347 var första gången Örebro skola nämndes (fö det första beläget för en stadsskola i vårt land). Namnet på den festskrift som utgavs var träffande nog "Karolinska skolan – 650 år", med undertiteln "En tidlös skönhet". Minnen från skoltiden tecknas bl a av Torsten Ehrenmark och Carl-Uno Sjöblom. Under jubileumsåret publicerades även nyckelromanen "Mansborgen" om skolan under 1950-talet. Författaren Per-Åke Strid tecknar en ganska negativ bild av en diktatorisk rektor och sadistiska eller förslöade lärare, men även av några resar, som förmådde ge undervisningen innehåll och mening. En författare som borde varit självskrivaren i den förstnämnda boken är vår hedersledamot Jan Mårtensson. Denna underlåtneshet synd repareras härmed i denna Majhälsning, där vi får ta del av Jannes Karrominens, som täcker in tiden mellan Sjöblom och Strid.

Förste och Andre kurator ger som vanligt sin syn på nationens liv och ekonomi under det gångna året. Ett för nutid och framtid värdefullt dokument som frampressas under den bråda tid då budgetarbetet pågår och den sena vårens fester och landskap förbereds. Slutligen presenteras, också enligt mal-len, nationens ämbetsmän, nämnder och föreningar, där vi särskilt lägger märke till Seniorföreningen.

Slutligen: Ska vi stifta en Mohren-Madagaskar-Akademi? Läs uppropet, ta ställning och hör av Dig.

Och ytterligare ett "slutligen": Köp jubileumsboken "... ett enkelt, hem-trevligt nationshus" – Södermanlands-Nerikes nation under 100 år. Där kan Du läsa mer om bl. a. spexen.

Redaktören

Seniorföreningens styrelse

Jan-Olof Smedberg (ordf.)

Agneta Björnsjö

Per Carlsson

Matias Eklöf

Klas Elm

Lars Gombrii

Stellan Lind

Eva Rimsten

Eva Schmekel

Seniorföreningens ordf.:

Jan-Olof Smedberg

Årby Vreta, 741 93 Knivsta

Tel. 018/38 43 44

Inspektor:

Leif Lewin

Nationens skattmästare:

Gunnar Ekman

Förste Kurator:

Daniel Johansson

Majhålsningens redaktör:

Harald Rydberg

Blåhakevägen 17 A

756 52 Uppsala

Tel. 018/32 01 36

Seniorföreningen är öppen för nya och gamla landsmän och landsman-
innor och andra intresserade och gynnare av nationen. Detta betyder,
Kära sömmland-närking, att Du kan uppmana de vänner som gärna föl-
jer med på nationens fester att bli medlemmar i vår förening. Förening-
ens postgiro-nummer är **2 59 06-9**. Medlemsavgiften är 50 kr för årsbe-
talande och 300 kr för ständigt medlemskap.

Från Höst till Höst

Av Seniorföreningens ordförande

Jan-Olof Smedberg

Som alla mina tidigare krönikor börjar jag min berättelse, trots den traditio-
nella rubriken, med våren. Samma dag som Seniorföreningen genom sin för-
träfflige och outtröttlige redaktör gav ut senaste Majhålsningen, den 1 maj
1998, kunde Seniorföreningen ytterligare befästa sin betydelse för det aktiva
nationslivet genom att undertecknad ordförande fick hedersuppdraget att leda
exercisen på Polacksbacken. Övningarna fick gå i dansens tecken, och det
visade sig att den kultförklarade "pekfingerdansen" Brooklyn Bus Stop ur 70-
tals filmen Saturday Night Fever tjänade syftet perfekt och skapade disciplin,
samstämmighet i troppen och god rytmkänsla. Segern i det efterföljande kott-
kriget var given! (Vad sömmland-närkingar vetat i alla tider har på senare tid
även begripits av vetenskapen – de romantiska vårkänslorna styrs av en liten
körtel, *corpus pineale*, på svenska *tallkottkörte!*)

Då ovannämnde redaktör firade sin 70-årsdag i augusti var naturligtvis
Seniorföreningen där och hyllade med nationsfana, fanfar och en kluckande
korg. Föreningen är Harald stort tack skyldig för allt arbete han lägger ner på
Majhålsningen och som ständigt adjungerad i styrelsen.

På grund av en miss av nye restauratören på nationen var andra lördagen
i oktober inbokad för andra än Seniorföreningen. Det medförde dock det
mycket positiva att vår Höstfest fick samarrangeras med nationens firande av
Nerikes nations 350 årsjubileum den 17 oktober. Den tidigaste bevarade med-
lemsmatrikeln är daterad 1648 och innehåller fyra namn. För undertecknad
var det en speciell känsla att få fira detta jubileum, eftersom ett av de fyra
namnen var Wilhelm Böös, borgmästarson från Örebro, vilken sedermera
adlades Drakenhielm, blev generaltullmästare och 1654 lät bygga den man-
gårdsbyggnad på gården Hanstawiik i Södertälje i vilken jag lärt mig springa
i stentrappor som grabb (perfekta trappor för Lejonridarne!).

Begivenheterna tidigare på dagen följde det trevliga gamla mönstret med
tärtkalas, årsmöte och intressant studiebesök, denna gång på Medicinhisto-
risk museet i Ulleråkersområdet. Där blev vi med flaggspelet högtidligen och
hjärtligen mottagna av föreningsmedlemmarna Brita och Nils Brage Nord-
lander. Nils Brage guidade oss igenom de digra, högintressanta och ibland
förskräckande samlingarna. Hans stora sakkunskap gjorde naturligtvis besö-
ket extra givande, men museet kan verkligen varmt rekommenderas även för
egna besök.

Under åren som gått sedan nationshuset jubileumsrenoverades till 1997,
har många medlemmar hört av sig med undran om den utlovade donations-
tavlan. Insamlingen sköttes helt av nationen och en särskilt tillsatt insam-
lingsgeneral. Vid något tillfälle fick brev om insamlingen gå ut till Seniorför-
eningens medlemmar, av vilka många generöst bidrog till renoveringen. Sty-

Seniorföreningens ordförande och Förste kurator Daniel Johansson vid föreningens årsmöte den 17 oktober 1998.

relsen har vid kontakter med kuratelet under terminernas gång fått beskedet att det varit stora bekymmer att få fram korrekt material för att sammanställa en donationslista. Tyvärr har inte information gått ut i Aktuellt, vilket varit önskvärt. I skrivande stund har sittande Förste kurator meddelat att donationsstavlan nu är hos en gravör och kommer att finnas upphängd till Majmidagen.

Då och då finns det härligt belägg för att utbrista i seniorens favoritfras: Det var bättre förr! Förr, i detta fall, varandes tiden före datorernas intåg i nationsmatrikelhanteringen. Som Seniorföreningens medlemmar själva fått erfara har kårens och nationernas gemensamma och nya datasystem visat sig vara en smärre katastrof (obs PC, ej Macintosh!). Leverantören har inte lyckats få det att fungera, vilket för vår del inneburit ett förvirrande utskick av terminräkningar till Seniorföreningen. En och annan kanske tagit chansen att delta i kunskapslyftet och börja på en ny utbildning, men för många har det blivit ett orosmoment kring vad man förväntas betala som medlem. Även denna vårtermin 1999 har terminräkningar skickats ut. Som Förste kurator meddelade i ett följebrev till Årsmöteskallelsen i höstas, är det bara att kasta räkningen utan åtgärd. Våra besvär är dock lappri jämfört med det oerhörda merarbete som drabbat nationens sekreterare i samband med inskrivningarna.

Jag avslutar med det glada beskedet att en hembygdresa åter arrangeras i samarbete mellan nationen och Seniorföreningen. Kosan styrs till Nynäshamn den 15 maj. Följ med!

Något om sjönamn i Närke

Av Svante Strandberg

Den vidsträckta slättbygden kring Kumla och Örebro kan i våra dagar inte gärna beskrivas som ett sjölandskap, men Närke som helhet äger talrika sjöar. De allra största är gränsvatten: Hjälmaren, Skagern, Väringen och Vättern. I skogsområdena söderut och västerut finns många betydande sjöar, bland dessa Sottern, Tisaren och Toften.

Antalet svenska sjöar som kan vara av intresse för hydrologi, vattenplanering och naturvård har enligt uppgift från SMHI bedömts uppgå till omkring 100 000. Trots materialets väldiga omfång är doktorsavhandlingarna om sjönamn fåtaliga. Så mycket intressantare från vår synpunkt är det att de två första under vårt århundrade kom att behandla just närkiska förhållanden. Den legendariske Jöran Sahlgren, professor i Uppsala och en tid också inspektor för Södermanlands-Nerikes nation, disputerade 1912 på en metodologiskt banbrytande avhandling om sjönamn i Tivedssocknen Skagershult, och 1942 framlade hans lärjunge Erik Brevner sin dissertation om sjönamn i sydöstra Närke.

I det öppna landskapet söder och sydöst om Örebro har vatten försvunnit i betydande utsträckning. Mellan Kumla och Örebro låg tidigare Mosjön, på 1500-talet omtalad som *Moe Siön*. På geologiska kartan från 1873 utbreder den sig öster om Mosjö kyrka. Med dess namn sammanhänger gård- och sockennamnet *Mosjö*, bynamnet *Mosås* (förr också namn på Mosjö socken) och bynamnen *Norra* och *Södra Mos* vid Kumla. Ordet *mo* 'sand(mark)' åsyftar i detta sammanhang terräng vid den långsträckt grusås där Mosås och Mosjö kyrka ligger. Det säregna *Mos* (förr *Moses*), som behandlats av Lars Hellberg i hans monumentala arbete om Kumlabygdens ortnamn, tycks innehålla ett gammalt *-äs* med samma betydelse som *-ås*. Ett med ordet *ås* sammanhängande och på en höjdrygg syftande *äs* har vi i det sörmländska säterinamnet *Ås* i Julita; herrgården ligger vid den mäktiga Köpingsåsen.

Efter den stora Hjälmarsänkningen har Västra och Östra Kvismaren vid Norrbyås kyrka i stort sett förvandlats till sumpmark. I ett äldre tillstånd återfinns sjöarna på Topografiska corpsens karta öfver Sverige (bladet Säfsta-holm, Örebro län där uppmätt 1834). Deras namn uppträder på 1500-talet i formen *Quisnaren*; det nutida ordslutet *-maren* anses vara lånat från den närbelägna Hjälmaren. Om betydelsen av *Kvisnaren* har olika meningar uttalats. Sahlgren satte sjönamnets *-nar-* i samband med det *när-* vi har i landskapsnamnet *Närke*. Enligt Harry Ståhl är det fråga om ett äldre *Kvisnir* 'den tvådelade sjön', ett namn åsyftande att sjön under forntiden förgrenat sig i två stora vikar.

Även för den stora Tisarens namn har Ståhl föreslagit tolkningen 'den tvådelade' (ett äldre *Tvisir*); i sin östra del har sjön förr troligen varit mer förgrenad än nu, framhåller han. Namnet *Tisaren* kan emellertid också samman-

Den nu försvunna Mosjön omedelbart öster om åsen vid Mosjö kyrka. (Utsnitt ur Topografiska corpsens karta öfver Sverige. Delen tillhörande Örebro län uppmätt 1834.)

ställas med den ordrot *ti(dh)*- 'lysa, skina' som efter gammal mening föreligger i det västgötska ånamnet *Tidan*.

Att svenska sjö- och ånamn kan ha innebörden 'lysande, skinande, glittrande' e.d. är välbekant. Sjönamnet *Glan*, för att ta ett exempel från Norrköpingstrakten, hade tidigare formen *Glad(en)*; det har utgått från det *glad*- 'glänsande, skinande' som med förändrad betydelse påträffas i det nutida adjektivet *glad*. Ett ursprungligen osammansatt sjönamn innehållande adjektivstammen *glottr*- 'lysande, glänsande' ligger enligt Brevner bakom gårdnamnet *Glöttra* vid Glöttrasjön i Svennevads socken.

En intressant europeisk namnkategori utgör sjö- och vattendragsnamn med innebörden 'vattnet', 'sjön', 'floden', 'strömmen' e.d. Ett av dessa namn är *Vättern*, ett fornsvenskt *Vätur* som betyder just 'vattnet, sjön (par préférence)' och språkligt sammanhänger med ord som engelskans *water* och tyskans *Wasser* och även med ryskans *vodka*. Nära gränsen till Närke ligger den stora sjön Uden i Tiveden; dess namn, ett äldre *Unde*, har innebörden 'sjön' och sammanhänger med bl.a. latinets *unda* 'våg'. Ett tredje svenskt exempel är ånamnet *Lagan* i Götaland; det är bildat till samma fornspråkliga *lagh*- 'vätska; vatten(drag)' – jfr ordet *sockerlag* – som uppträder i det norska *Lågen* (Gudbrandsdalslågen) och – med keltisk form – i det skotska *Loch* i sjönamnet *Loch Lomond*. Från kontinenten kan nämnas det urgamla flodnamnet *Rhein* 'strömmen, floden' med anor från förgermansk tid.

Den sjö man allra lättast förknippar med Närke är kanske Hjälmaren, med en vik invid provinshuvudstaden Örebro. Namnet *Hjälmaren* har ursprungligen inte haft något med huvudbonaden hjälm att göra utan återgår på ett fornsvenskt *Jalman*, yngre *Jälman*, 'dånsjön, den ljudande, larmande sjön' e.d. Vågor och vindar på det stora vattnet kan ha givit upphov till namnet, men en starkt bidragande eller avgörande orsak till dettas uppkomst har måhända varit ljudet från vinterisarna. I sitt 'Inträdes-tal, om sjön Hjälmaren' inför Kungl. Vetenskapsakademien den 9 augusti 1786 berättar Carl Hildebrandsson Uggle om råkbildning på sjön: "vråkar [råkar] upkastas årligen i denna Sjö. [---] *Vinter-Vråkar*, de störste: Desse utbrista antingen i början af vintern, eller ock längre fram uti stark kyla, då isen är klar: det underjordiska vädret och varmen äger då så stor styrka, at den tjockaste is, med stenar dem han omknäpt, kastas högt i luften, under starkt dån och buller; tekn til denna händelse, plägar dock sjön förut gifva, igenom mulrande, likasom af styckeskott [kanonskott] långt bort lossade; och hafva Vintervråkarne gemenligen sitt vissa upbrytningsställe".

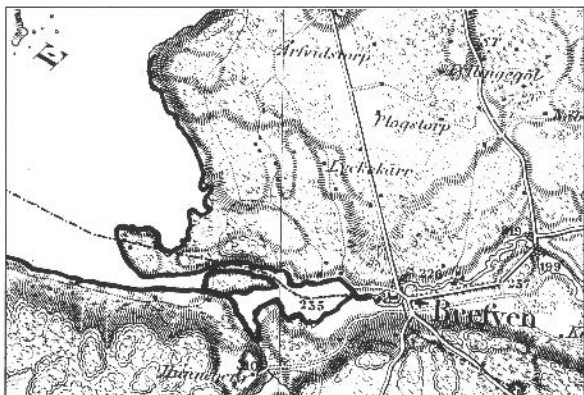
Hjälmaren är sålunda ett av de talrika sjö- och ånamn som beskriver ljudfenomen i samband med vatten. Att anföra i detta sammanhang är också *Open*, namnet på en liten sjö vid gränsen mellan Lännäs socken i Närke och Vingåker i Sörmland. Namnet *Open* sammanhänger troligen med det fornsvenska ordet *op* 'skrik, rop', som används i den 1327 stadfästa Södermannalagen. Från sjön rinner en bäck, numera kallad *Bruksbäcken*, med brant fall genom Lappe ned i den närbelägna Hjälmaren. Det ljudbeskrivande *Op*-vi påträffar i sjönamnet har väl lånats från ett äldre namn på denna brusande bäck, ett *Opbäcken*, *Opströmmen* e.d.

Den stora Sotterns namn har Brevner ägnat en ingående studie i sin doktorsavhandling. Han framhåller att *Sottern* kan ha ljudhärmande eller ljudsymbolisk innebörd – i nordiska folkmål finns ord som *sottra* 'tala otydligt; sluddra' och *sottra*, *suttra* 'människa som talar otydligt' – men kan också tänka sig att *Sottern* betyder 'den sjudande, sjön som lätt blir upprörd'. Med den sistnämnda tolkningen blir *Sottern* en betydelseparallell till *Öljaren* i Sörmland.

Sottern, som tillhör Nyköpingsåns stora vattensystem, avrinner västerut mot Högsjön i Vingåker. Omedelbart intill Sottern ligger den mindre sjön Botaren vid Brevens bruk. Namnet *Botaren* betyder 'viken' eller 'viksjön, sjön med vikarna'. Det innehåller det gamla ordet *bot* 'böjning, vik', den nordiskt utvecklade motsvarigheten till det från tyskan inlånade *bukt*.

En stor by i Gåsinge-Dillnäs socken i Gnestatrakten heter *Avla*. Bynamnet innehåller sannolikt ett forntida sjönamn *Avle*, som hänger samman med ordet *avel* 'avkastning' och åsyftar rikt givande fiske. Det är tänkbart att sjönamnet *Avern* vid gränsen mellan socknarna Bo i Närke och Regna i Östergötland har samma innebörd och sakliga bakgrund som *Avle* och går tillbaka på en med *avel* besläktad form, ett fornsvenskt *Avre*. Möjligen kan dock *Avern* i stället betyda 'den kraftiga, dvs. stora sjön'.

Inne i Närkeisdelen av Tiveden ligger de betydande sjöarna Skagern, Teen

Sjön Botaren (utan namn på kartan) mellan Breven i öster och den stora sjön Sottern i väster. (Förstorat utsnitt ur Topografiska corpsens karta öfver Sverige. Delen tillhörande Örebro län uppmätt 1834.)

och Toften. Deras namn har behandlats av kända forskare.

I en källa från 1300-talet framträder *Skagern* med formen *Skadhur*. Namnet har förbundits med det gotiska ordet *skadus* 'skugga', med forntyskans *skado* 'skugga' (jfr det liktydiga *Schatten* i nutida tyska) och med det svenska dialektordet *skadda* 'dimma, töcken', men invändningar har rests mot en tydning i denna riktning, och härledningen får fortfarande betraktas som oviss. Enligt Sahlgren kan *Skagern* betyda 'den framkvällande, porlande' eller helt enkelt 'sjön'.

Sjönammnet *Teen* i Kvistbro och Skagershult kan höra samman med verbet *tina* (ett äldre *thidhna*), med isländska ord som betecknar isfritt vatten och med norskans *tida* 'källa eller fuktigt ställe som inte fryser till'. Det kan också ha att göra med sockennamnet *Teda* i sydvästra Uppland. Sahlgren uppger att *Teen* under eftervintern har rätt osäker is på grund av starka strömdrag och att sjön går upp ungefär en vecka tidigare än den närliggande Toften. En hel del talar alltså för att namnet *Teen* syftar på äldre förhållanden vintertid, på att vakar eller isfria rännor lätt har uppstått i sjön. Tilläggas bör dock att det kan vara ett gammalt namn på strömmen vid Hasselfors bruk, från Toften till *Teen*, som äldst innehållit ett *Thidh-* (eller *Thedh-*) 'isfri' e.d. Vatten med stark ström är som bekant obenägna att frysa till. I samband med tolkningen av namnet *Hasselfors(en)* framhåller Sahlgren att ån mellan Toften och *Teen* innan den uppdamades bildade en lång följd av forsar.

Namnet *Toften* har behandlats utförligt av Sahlgren. Han avvisar en härledning ur det välkända ortnamnelementet *toft* 'tomt' och föredrar att sammanhålla sjönammnet med orden *tova* och *tovig*. Vid sidan av adjektiven på *-ig*, *brokig*, *krokig* osv., har vi i svenskan adjektiv på *-ot* som *brokot* 'brokig' och *krokot* 'krokig'. Med Sahlgrens tydning kan *Toften* ha framgått ur ett äldre *Thovote* (*sjö*) 'den toviga sjön', som genom en naturlig ljudutveckling givit vår kortare nutida form. Trots att sjön har en hel del vass- och sävstränder föredrar han att förklara *Toften* som 'den av öar och holmar liksom toviga (tuviga) sjön'.

I gammal tid var sjöar och åar betydelsefulla, tidigt namngivna inslag i landskapet. När bebyggelser hade uppstått vid vattnen och expanderat, kunde de komma att tilldra sig större uppmärksamhet än vattnen eller i varje fall uppfattas som viktigare. Detta kan förklara förhållandet att ursprungliga sjö- och ånamn så ofta ersatts av sekundära bildningar till bebyggelsenamn. Sådana icke ursprungliga namn på sjöar är t.ex. *Skoga(holms)sjön* vid Skogaholm (förr *Skoga*) i Svennevads socken och *Vibysjön* i Viby socken. Skogaholmsjön hette tidigare *Ånten*; detta namn är direkt eller indirekt bildat till ordet *ålmt* 'svan'. Bynamnet *Sjörs* i Viby innehåller enligt Sahlgren ett sjönamn *Skyri* som fordom använts om Vibysjön.

I vissa fall har å- eller bäcknamn bildats till sjönamn och i andra sjönamn till vattendragsnamn. Jag erinrar här om det ovannämnda sjönammnet *Open* och om möjligheten att namnet *Teen* bildats till ett gammalt ånamn. Sambandet är ofta lätt att se: *Hultsjön* : *Hultsjöbäcken*, *Långsjön* : *Långsjöån* osv. Mindre omedelbart framgår beroendet i ett fall som *Längen* : *Långbro*. Från sjön *Längen* rinner *Lillån* söderut till Örebro. Vid ån låg *Långbro* medeltida kyrka. Namnet *Långbro* betyder 'bron över ån *Längja*' och *Längja*, *Lillåns* äldre namn, betyder i sin tur 'ån som sammanhänger med sjön *Längen*'. En parallell till namnpåret *Längen* : *Långbro* finner vi i Vårdinge socken i Sörmland, där herrgården *Långbro* ligger vid ett vattendrag som kommer från den stora *Långsjön*. Namnet *Långbro* innehåller i förleden ett gammalt ånamn på *Lång-* med betydelsen 'ån som sammanhänger med *Långsjön*'.

De nu anförda exemplen illustrerar hur de närkiska sjönammnen kan ge värdefulla och intressanta upplysningar om äldre tiders ordförråd, namnbildning och naturförhållanden.

Detalj ur Gabriel Thorings Landt carta af Örebro häradh från 1688. (Efter Swedish maps. Ed. by Sven Lönborg. First series. Stockholm 1907.) Kartan visar hur *Lillån* från sjön *Längen* faller ut i *Hjälmarens* strax norr om *Svartåns* mynning.

Saxon, Närkesarkivet och Gällerstastenen

Av Harald Rydberg

Johan Lindström Saxon (1859–1935) utsågs till hedersledamot av Södermanlands-Nerikes nation och installerades vid kamratmötet Sista april och Första maj 1932. På en bild från högtidslandskapet ser man honom sitta mysande i sitt vita skägg och med studentmössa på huvudet. I minnesrunan efter Saxons död skriver Erik Hjalmar Linder (Majhälsning 1936 s. 9f):

Det var på sätt och vis en omstridd man, som med Johan Lindström Saxon valdes till hedersledamot i Södermanlands-Nerikes nation. Men han hörde till de mest förtjänte. Ty fastän Saxon blivit mycket förhånad i sina dagar, fått utstå mycken ovilja och legat i mycken polemik – en sak har man lärt sig beundra: hans outrötliga entusiasm, hans envisa och uppslagsrika verksamhetslust. Och av allt detta kom en huvudpart att lända hembygden till godo, hans och vår. Han blev den närkiska hembygdens självskrivna förgrundsfigur.

Det var säkerligen främst genom insatserna för Närke, som nationen valde Saxon till hedersledamot. Det var ändå ett djärvt grepp, som hedrade nationen och även gladde Saxon synnerligen, eftersom han nu kunde ikläda sig den eftertraktade vita mössan. Som framgår av ovanstående citat och av Bosse Sundins bidrag i årets Majhälsning var Saxon en kontroversiell person i den tidens kulturdebatt och i många akademiska kretsar sågs han som en naiv svärmare med kufiska åsikter.

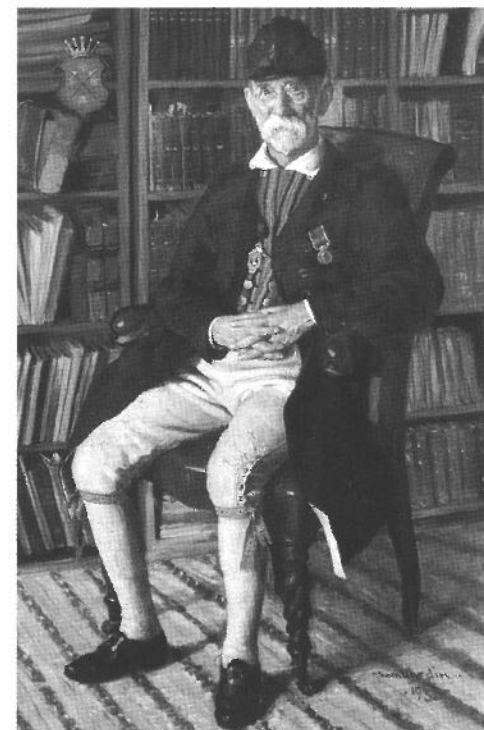
Stiftelsen Saxons Närkesarkiv tillkom året efter det att han valts till hedersledamot och urkunden är dagtecknad den 30 december 1933 i Saxons bostad. Den börjar: ”Känner Du ej forntiden, förstår Du ej nutiden och kan Du ej bygga framtiden – i denna känsla ha vi sammanbragt den samling av böcker, tidningar, tidningsurklipp, kartor, bilder, arkivalier osv., vilka befinna sig i Närkesrummen i Villa Vegeta, Långängen, Stocksund, Danderyds socken, Stockholms län. Med denna samling som grundval ha vi beslutat upprätta en stiftelse benämnd **Saxons Närkesarkiv**.”

Stiftelsens samlingar skulle förvaras på stadsbiblioteket i Örebro och gör så än i dag. Den skulle inte enbart vårda arkivet utan även utge vetenskapliga och populärvetenskapliga skrifter ”som äro ägnade att sprida ljus över Närkes kultur, kulturpersonligheter och natur i gångna tider och nutid”. För stiftelsens verksamhet avsattes dels kontanta medel, dels aktier i Saxon & Lindströms förlag. Det inte minst imponerande med stiftelsen var dess sammanfattning. Förutom av J. L. Saxon och hans hustru Anna Saxon skulle den bestå av nio ledamöter, varav några namngavs. Landshövdingen i Örebro län skulle vara ordförande, intendenten vid läns museet kom att fungera som ständig sekreterare och chefen för länsbiblioteket som kassaförvaltare. Vidare skulle ingå skriftställaren Levi Rickson, professorerna Rutger Sernander, Johan Gunnar Andersson och Jöran Sahlgren, andre bibliotekarien Jonas L:son Samzelius och förste amanuensen vid Nordiska museet Gösta Berg. Alla de nämnda har varit hedersledamöter vid nationen. När de avgick skulle ersät-

tare utses av Örebro läns landsting (Rickson), Södermanlands-Nerikes nations seniorer (Sernander), Kungl. Vetenskapsakademien (Andersson), Humanistiska sektionen av filosofiska fakulteten i Uppsala (Sahlgren), Gustaf Adolfs-Akademien (Samzelius) och Nordiska museet (Gösta Berg).

Jonas Samzelius efterträddes 1967 av Lasse Hellberg, som i sin tur föreslog mig till sin efterträdare, vilket även blev Humanistiska fakultetsnämndens beslut 1980. När jag tillträdde det hedrande och berikande, dock inte pekuniärt, uppdraget fanns i styrelsen Gösta Berg, Erik Hjalmar Linder, Karl-Gustaf Hildebrand, Stig Claesson, Åke Davidsson och Saxons släkting Kurt Jonsson. Harald Aronsson hade just efterträts av Elvy Olsson som ordförande. Sekreterare var landsantikvarien Egon Thun och kassaförvaltare länsbibliotekarien Eva Viirman. Oftast har styrelsen träffats på Örebro slott, men ett av de mer remarkabla sammanträdena ägde rum hemma hos Gösta Berg och Gunnel Hazelius Berg i ett gammalt kulturhus på Söders höjder i Stockholm. Det blev till slut svårt att få ihop en sådan här splittrad styrelse till sammanträdena och därför gjordes för några år sedan en palatsrevolution. Styrelsen, utom landshövdingen och de självskrivna ledamöterna sekreteraren och kassaförvaltaren, nyrekryterades då från högskolan, nu universitetet i Örebro, vilket gav en god anknytning till den undervisning och den forskning som bedrivs där. Jag är i princip den ende utsocknes som håller sig kvar.

Trots att riktiga medel en gång avsattes för verksamheten är ekonomin numera inte alltför lysande. Ändå har stiftelsen ensam eller tillsammans med andra lyckats åstadkomma en hel del under åren. Det främsta är att Saxons Närkesarkiv vid länsbiblioteket i Örebro fungerar väl och flitigt används av forskare och uppsatsskrivare. Stiftelsen har även utgivit en serie *Närke – Studier över landskapets natur och odling*. Den första skriften var Rutger Sernanders *Parker och trädgårdar i gamla Närke* (1933). Sedan kom K. G. Grandinson *Närkes medeltida urkunder. I. Riseberga kloster* (1935), David

Saxon porträtterad i Gällerstadräkt av Sam Uhrdin 1933.

Hannerberg *Närkes landsbygd 1600–1820* (1941) och Jonas L:son Samzelius *Kumla kyrkas räkenskapsbok 1421–1590* (1946), de två sistnämnda doktorsavhandlingar. De två senaste större verk som stiftelsen givit ut är Börje Tejler *Litteratur om Örebro län*, där första delen omfattar Örebro stad (1981) och de två följande övriga länet (1987). I dessa gjorde Åke Davidsson en stor insats för att sortera i det omfattande materialet.

Gällersta och Närkestenen

Ett mycket påtagligt exempel på Saxons hembygds känsla var grundandet av Gällersta forngård på 1920-talet som ett "Närkes Skansen". Saxon-stiftelsen hade till uppgift att medverka vid de hembygdsfester som årligen hölls vid gården samt att därvid "tillhandahålla talare, musik, lekledare och andra arrangemang, som äro ägnade att belysa Närkes kulturhistoria och kulturpersonligheter. Till denna verksamhet hör även att namn å bemärkta närkingar, som avlidit, inristas å Närkesstenen."

Närkesstenen invigdes högtidligen den 5 augusti 1928. Invigningstalare var naturligtvis Saxon själv och han gav en kort presentation av dem som hedrats med att få sina namn inhuggna på stenen. Ett högstämt tal hölls av landshövding Elmquist, som också nedlade en krans från länsstyrelsen. Den som därefter bjöd täckelset falla var ingen mindre än Prins Eugén, Närkes hertigen. Kransar eller blommor nedlades från landstinget, magistraten i Örebro, Södermanlands-Neriken nation i Uppsala och andra organisationer eller ättlingar med anknytning till personerna med namn på stenen. "En ståtlig hyllning till hembygdens stora män" och "Kransnedläggningen ett inslag av mäktig verkan" som Örebro Dagblad rubricerade sitt fullödiga referat från ceremonin.

Den fem meter höga stenen innehöll 86 namn. Namnlistan börjar med Margareta Leijonhufvud, Gustav Vasas andra gemål, och går via Olaus och Laurentius Petri, Cajsa Warg, Lars Wivallius och Gabriel Djurklou m fl till Johan L. Saxon som sista namn. I juni 1971 avtäckte landshövding Valter Åman ytterligare fem namn på personer som avlidit efter 1930. De var Hjalmar Bergman, Verner von Heidenstam, Carl August Carlén, J. Gunnar Andersson (Kina-Gunnar) och Levi Rickson (Jeremias i Tröstlösa). Ceremonin 1971 var inte av samma ståtliga slag som 1928, då 6 000 personer hade mött upp till festligheterna. Vid en blygsam ceremoni i början av juni 1998 kunde landshövding Gerd Engman inviga följande fyra nya namn på stenen: Jonas L:son Samzelius (1886–1967), Manne Siegbahn (1886–1978), Stellan Mörner (1896–1979) och Greta Adrian (1893–1981). De uppfyllde med god marginal Saxons krav, att vara födda i Närke och att sprida ära över sin hembygd. Man frågar sig kanske, varför t ex Erik Hjalmar Linder, som nämnts inledningsvis, inte inristats vid det senaste tillfället. Han har onekligen spridit en hel del ära över Örebro och dess författare men hade det felet att vara född i Fellingsbro i Västmanland. Födelseorten är också skälet till att namnen på många andra bemärkta personer som verkat inom Närke inte fått sina namn på stenen.

Vägen till idealtillvaron: Saxon och sekelskiftets reformrörelser

Av Bosse Sundin

Bästa åhörare – låt mig inleda med några råd om hur man uppträder på föreläsning:

När åhörare taga plats i en offentlig lokal, där ett föredrag eller dylikt skall gå av stapeln, och där ej nummerade platser sålts, bör de sätta sig i sådan ordning att sittplatserna upptagas i följd och företrädesvis framifrån, ty där hör och ser man bäst, varjämte föreläsaren då också slipper det otrevliga intrycket av tomma bänkar framför sig samt bakerst en samling som är ouppmärksam emedan den ej uppfattar presentationen ... Är du uttröttad och i behov av vila, skall du gå till sängs och ej på föredrag. Den sovande på en dylik tillställning blir alltid en löjlig person ... Dina gäspningar måste du kväva. Talar du högt under en föreställning, tro alla andra, att du är berusad, ty ingen annan kan bära sig så illa åt.

Dessa goda råd är hämtade ur Johan Lindström Saxons bok *Umgängskonst – Levnadskonst. Råd och betraktelser* – en bok som först kom ut 1911 men som sedan gavs ut i nya och utökade upplagor under ytterligare ett par decennier. Den inleds med det uppfordrande konstaterandet att det framförallt är tre ting, som i umgänget människor emellan kännetecknar fint folk: "Fint folk är uppmärksam, hänsynsfullt, tacksamt." Därefter följer anvisningar om:

hur man betar sig på gatan; kasta ej skalet av den banan du ätit, bär aldrig paraplyet med doppskön bakåt, se inte på alla med en förolämpad min ...

hur man uppträder under åk- och ridturer; få ting fröjda kvinnorna så som att bli bjudna på åka, kör som om alla andra chaufförer voro födda idioter, kör som om alla ginge i självmordstankar ...

hur man betar sig vid visiter, bjudningar, förlovning och bröllop, till bords, inom familjen, med barn och grannar, vid eldsvåda, sorg, på spårvagnen, i butiker, i naturen, på cykelturer, på hotell, vid brevskrivning och telefoning, osv., osv.

Det längsta avsnittet (ca 40 sidor) har rubriken "Konsten att kläda sig och vårda sina kläder". Där kan till exempel damerna lära sig att det mest idiotiska i festdräkten är uringning baktill. "Ryggtavlan innehåller ju intet särskilt vackert och intet för den manliga fantasien lockande. Däremot är det hälsovådligt i hög grad att blotta lungfästet, särskilt vid baltillfällen, då man blir upphettad och utsättes för häftig avkylning genom drag ... Mången ung kvinna har sålunda på en enda balnatt fått sin hälsa bruten för livet." Och givetvis ska hon undvika höga klackar som ger fula fötter och skapar en onaturlig kroppsställning som till och med ändrar livmoderns läge med följden "försvårade, ofta ohyggligt plågsamma förlossningar".

Även herrarna får goda råd: Svettrand å hatten undgås om man lägger läskpapper under svettremmen, bruka rena näsdukar och undvik den hård av bakteriekultur som en snuvpatients genomblöta dito utgör, undvik strump- och skjortärmhållare av gummi eftersom de hindrar blodomloppet och grundlägg-

ger sjukdomstillstånd, se till att kalsoner sluter väl, de mest välsydda byxor i världen kunna ej sitta väl, om man har kalsonger med dålig form, tag alltid av galoscher inomhus, knarrande skor är en plåga för omgivningen, smörj sulorna med linolja, osv. osv.

Det vore lätt att gå vidare och ironisera över Saxons råd och betraktelser. Och visst är boken med sin blandning av råd i stort och smått – mest smått – ett märkligt aktstycke. Men jag tänker inte fortsätta på det temat, av flera orsaker.

För det första är det uppenbart att *Umgängeskunst – Levnadskonst* svarade mot ett känt behov. Den blev hans överlägset största boksuccé. Efter första upplagan 1911 trycktes den i ytterligare åtta upplagor och såldes i 70 000 exemplar! Att ironisera över Saxon vore därför att också ironisera över alla dessa människor som kände ett behov av att tillägna sig umgängeskunst och levnadskonst och att vara ”fint folk”.

För det andra, bakom de detaljerade goda råden döljer sig en vision av ett nytt och bättre samhälle som faktiskt skulle kunna karaktäriseras som radikalt och som i sig fångar mycket av det sena 1800-talets och det tidiga 1900-talets samhällsreformatoriska stämningar. Där fanns idéer som inte bara delades av Saxon utan även av en rad andra viktiga personligheter.

Vad *Umgängeskunst – Levnadskonst* uttrycker är något som Saxon ständigt återkom till och som han i sina memoarer, *Minnen*, formulerade så här: ”all reformation skall begynna hos oss själva”. Han var i alla avseenden företrädare för en radikal individualism. ”Vad nyttar alla materiell kultur; vad hjälper det om vi har den bästa konstitution i världen, om vi ej ha *goda människor*?” All reformation måste börja hos oss själva, i vårt levnadssätt, i uppträdandet, kläderna, den personliga hygien, kroppsvården, drycken och födan. Det innebar ett nej till allt som är osunt för kropp och själ, ett nej till sprit, kaffe, tobak, kött, vaccinering, industrialism, fåvälde.

Men också ett ja till alla ”humanitära och ideella strävanden”, det vill säga framförallt till vegetarism, djurskydd, hembygdsforskning, demokrati, fred och frisinne. Saxon blev känd inte bara som hälsoprofet, utan också som en av de mest hängivna och konsekventa förespråkarna för fred och avvärning. Han spelade bland annat en framträdande roll i Svenska freds- och skiljedomsföreningen och engagerade sig också i hembygdsvården.

Det fanns, som Saxon såg det, en samhörighet mellan alla humanitära strävanden.

Den sanne djurvännan måste bli vegetarian, vilket är toppen på djurskyddet. Vegetarianen måste bli fredsvän – hur kan man tänka på att döda människor, då man ej vill döda djur? Vegetarismen innefattar en återgång till naturen – alltså för den, som löper linan ut, bekämpande ej blott av de falska njutningarna – alkohol, tobak, kaffe o dyl – utan av allt som hör ihop med stadskultur, överkultur, industrialism.

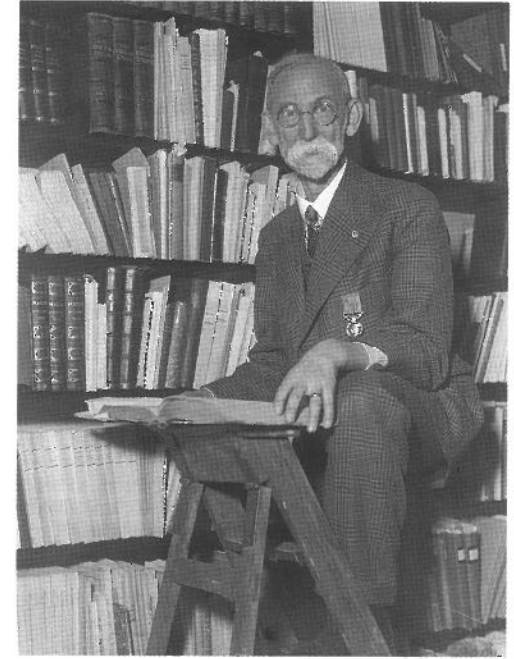
***

Johan Lindström (1859–1935) växte upp i ett frireligiöst och helnyktert bondehem i Närke och var också livet igenom angelägen om att vårda sitt

ursprung i allmogemiljö. Men han bestämde sig tidigt för att bli journalist. Bildningsgången innehöll bland annat anställningar som biträde i handelsbod, engagemang i Örebro arbetarförning och folkhögskolestudier. Från och med 1880 var han journalist på heltid, först i Örebro och Arboga och sedan i Östersund och Sundsvall. Efter ett kort gästspel hos Axel Danicson på *Arbetet* i Malmö återvände Saxon 1890 till Östersund där han köpte *Jemtlands Allehanda*, senare omdöpt till *Jämtlands Tidning*.

I Östersund blev Saxon och tidningen medelpunkten i ett rikt folkligt föreningsliv. Jämtland var godtemplarlandet framför andra och nykterhetsvännen Saxon hade en tacksam marknad att odla. Han gav avgörande impulser till hembygdsrörelsen, var aktiv inom den ideellt sinnade ungdomsrörelsen, var med om att bilda Östersunds vegetarförening samt en djurskydds- och fredsförening i staden och var även en av eldsjälarna vid tillkomsten av Birka folkhögskola utanför Östersund. Han drömde om att göra den och tidningen till ett centrum för vegetarismen. ”Jag tänkte mig något sådant som att folkhögskolan skulle kunna bli huvudhärden för vetenskapliga livsmedelsundersökningar, för praktiska matlagningskurser och vegetarismens popularisering, medan tryckeriet kunde trycka föreningsorganet, agitationsskrifter osv. och tidningens kontor kunde expediera alltsammans.”

När Svenska vegetariska föreningen bildades på Saxons initiativ år 1903, kunde han börja ge ut föreningsorganet *Vegetarianen* från det egna tryckeriet. Men Birka folkhögskola, vars förste rektor var greven Robert Mörner, blev inte vad Saxon drömde om. Lokala motsättningar gjorde att han lämnade Östersund år 1904 och startade veckotidningen *Säningsmannen*. Den blev grunden till en mycket framgångsrik förlagsverksamhet och Saxon blev välbeställd och kunde bosätta sig i villasamhället Stocksund där han inredde sin privatbostad, villa Vegeta.

Saxon och hans maka Anna testamenterade 200 000 kr till Stiftelsen Saxons Närkesarkiv – en summa som då var betydligt större än de enskilda nobelprisen.

***

Den gode vännen Fredrik Ström, känd politiker på vänsterkanten, har gett en skildring av hur det kunde vara att gästa villa Vegeta i slutet av 1910-talet. Saxon höll sina gäster med allt (utom tandborste): dusch i källaren, solbad på taket, gymnastikgrejor och kvartslampa i gästrummet, nattlinne, badkappa och ofta även slips, som man fick som minne. Han visade också alltid sin garderob.

Av garderoben ser jag om en person är ordningsam eller inte dvs om han är värd fullkomligt förtroende, sade han.

– Här har jag två lådor strumpor, ordnade i rader efter färgen. Här har jag två skåp halsdukar, också ordnade efter färgen. Här är mina undertröjor, skodsborgssystemet, och mina kalsonger, du skall få ett par, så att du lär dig uppskatta fabrikanter. Här är mina kostymer, ordnade efter årstiderna, alla västar med yllefoder i ryggen, det bästa medlet mot lunginflammation. Min päls är icke av djurhud som på stenåldern, utan fodrad med tjockt sammet, lika varmt och lika hållbart som djurpälisar, varför skall djuren släppa till sin hud åt oss? Här är mina hattar och mössor, alla med osynliga hål för lufttillförseln till håret, ty jag vill inte bli skallig.

– Lär dig att ta vara på din hälsa, Ström, vi behöver sådana som Lindhagen och du och Fabian. Fördärva er inte genom opraktisk klädedräkt och osund föda, kasta bort tobaken liksom spriten. Kom skall du få se min vinkällare!

Denna var fylld med saftbuteljer av alla slags bär och frukter, även ojäst vin av rhendruvor.

– Det äkta spritfria vinet får du från Basel, här har du adressen.

Fredrik Ströms beskrivning ger i ett nötskal mycket av Saxons ställning inom svensk samhällsdebatt årtiondena efter det senaste sekelskiftet. Här förenas ordning i garderoben och saft i källaren med vänlig omtanke om hälsan hos de samhällsomstörtande vänstersocialisterna (det var ju inte bara Ström utan även de nämnda Carl Lindhagen och Fabian Månsson som 1917 gick från socialdemokraterna till de radikalare vänstersocialisterna). Gärna revolution, men tag först ett äpple och byt till rena kalsonger.

***

Det vore lätt att uppfatta Saxon som en krumelur. "Gräsätaren", "Sveriges magraste man", var en tacksam måltavla för ironiska kommentarer. Det är nästan regel att hans namn föregås av epitetet "den originelle". Omdömet i det biografiska uppslagsverket *Svenska Män och Kvinnor* är karaktäristiskt. "Saxon, som var en djupt originell människa, gav i sin produktion uttryck åt en varmhjärtad ehuru naivt utformad idealism, för vilken han stred med envis tapperhet." Och visst var han originell, men inte bara. Han var också en av 1900-talets mest framgångsrika förläggare och tidningsutgivare och en person med respekt inom folkliga kretsar. När han gick bort, berättade litteraturhistorikern Erik Hjalmar Linder i ett radioföredrag 1949, var det en av Sveriges mest populära män som försvann:

Saxon vegetarianen
och renlevnads mannen.
Teckning av
Oscar Jacobsson.

Hans korta vita skägg och hans lilla spensliga figur var bekanta i varje vrå av vårt avlånga land. Man kunde inte passera i hans sällskap genom en folksamling utan att viskningar spreds och handrörelser och blinkningar sade: Saxon! Titta, där går Saxon! ... Folk tyckte om honom. Man tyckte, att denne lille livlige gubbe med de många intressena på ett särskilt konstflåt sätt var sig själv.

Jag har, i anslutning till en studie över en av Saxons meningsfränder under tiden i Östersund, bokhandelsbiträdet, bankkassören, förläggaren, tillverkaren av skosmörja och universalsmörjelse, godtemplaren, vegetarianen, teosofen Vilhelm Sköld, funderat över en form av medelklassradikalism, som Sköld, liksom Saxon, skulle kunna sägas representera. Det som de har gemensamt är en betoning av individen och dennes levnadssätt. Det är inte genom kollektiv facklig och politisk kamp som samhället ska förändras. Förändringen börjar i stället genom att individen ändrar sitt sätt att leva, till exempel genom att bli vegetarian, inte röka och dricka, samt bära hälsosamma kläder.

Den "medelklassradikalism" var liberalt färgad. Men föreställningen om individens förvärvsbegär som samhällsnyttans ursprung vidgades till en allomfattande individualism där hela livsföringen fick samhällelig dignitet. Radikalismen kom inte bara till uttryck i politiska anspråk, som kravet på rösträtt, utan också i en fixering vid individens allmänna levnadssätt. Det är där man kan tvätta bort sitt lägre ursprung och markera sin distans till överklassens leverne. Ett gott samhälle kan bara skapas av sunda, upplysta individer. Den som förgiftar kroppen, besmittar också omgivningen. Mat och dryck, hygien, klädedräkt och andra vardagliga detaljer får en central ställning i tankarna om samhällets reformering. En ny moral tar form. Den predikar individuella dygder som sedlighet, sparsamhet, avhållsamhet och självrensningen. Men den är sekulariserad, nästan "kommersialiserad", eftersom företagsamhet går hand i hand med övriga dygder.

***

Saxons politiska hemvist fanns ändå på vänsterkanten i form av ett radikalt frisinne. Han kan föras till samma kategori av vänsterpersoner som P. J. Rösiö, Carl Lindhagen, Karl-Erik Forsslund, Johan Hansson, Fredrik Ström, Ellen Key med flera. De ingick alla i en "röd-grön" tradition, som reagerade mot industrialismens utarmning av människor och natur och förenade en radikal hållning i politiska och sociala frågor med en hyllning av värden som brukandet av jorden, småskalighet och arbetsglädje.

Saxon hade själv under en resa år 1890 i England stiftat bekantskap med två av de stora förebilderna och idégivarna: formgivaren, författaren och den socialistiske utopisten William Morris samt den ryske fursten och anarkisten Peter Kropotkin. Särskilt den sistnämnde gjorde stort intryck. Saxon ägnar ett helt kapitel av sina memoarer åt mötet med honom och hans undersökningar av det lilla, intensiva jordbruket.

Kropotkin skall visa hur jordens växtkraft är så gott som outtömlig och hur vi nu blott ha en dunkel föreställning om vad vi kunna avlocka jorden. Den stordrift, varmed vi nu syssla, är slöseri, beroende på okunnighet. Det är icke ångplogen utan hackan och spaden, som skola betyda mest i framtidens samhälle!

Varje land skall frambringa vad det behöver. Den arbetsfördelning som ordnats på så sätt att ett land tillverkar industrialster och tillbyter sig mot ett annat lands naturprodukter, är på upphällningen och skall försvinna, dels på sanitära och dels på moraliska grunder.

Växterna kunna acklimatiseras i otrolig grad, och växthus skola göra resten.
"Varför odla ni inte druvor i Norrland, där bränslet är så billigt?" frågar han..

Det intryck, som Kropotkin gjorde på Saxon, var så stort att han så sent som 1925, i en skrift om det kreaturslösa jordbruket, fortfarande kunde hänvisa till den optimistiska föreställningen om möjligheten att odla exotisk frukt i Norrland. Skriften ger också exempel på den väldiga optimism som detta "alternativa jordbruk" väckte. Sverige kan, skrev Saxon, "utan svårighet föda 100 miljoner människor, om vi stryka nötkreaturen ur vår tillvaro och leva direkt av jordens alster".

I sin ungdom betraktades Saxon som socialist eller anarkist och det var först i Östersund, sedan han etablerat sig som tidningsägare, som han uppträdde som frisinnad liberal. Men det utslöt inte en välvillig inställning till den socialistiska vänstern. Han kunde ösa galla över profithungliga rustningsintressen och sympatiserade under åren kring första världskriget med den socialdemokratiska ungdomsrörelsen och dess antimilitarism och agitation för ett rättfärdigare samhälle. Han stödde också den vänstersocialistiska utbrytningen ur det socialdemokratiska partiet.

Fredrik Ström skriver att Saxon ville förena bonden och arbetaren mot storkapitalismen och finna en syntes av liberalismen – läran om friheten – och socialismen – läran om det allmännas bästa. Han varnade också, enligt Ström, för en utveckling som skulle göra "staten och dess ämbetsmän eller trusterna och deras chefer till herrar över en hjord av människorobotar och människokuggar".

Centralisera icke samhället! Gör oss icke till en enda verkstad. Ni skapar bara en andlig grottekvarn. Socialisera inte för mycket. Akta dig för en jättelik, statlig och kommunal byråkrati. Decentralisera produktionen, dock icke i alltför små delar. Undervisa ingenjörer och verkmästare i människokunskap. Beskatta vinsterna och inkomsterna, så att ni kan skapa en verklig folkpension och ge lån åt driftiga företagare i arbetslöshetstider; håll alltid hjulen igång. Och se till att folk trivs vid jorden och skogen. Ge alla en sparbanksbok vid födseln och alla en hedersam begravning, där livsverket erkännes av samhället.

***

Men sympati för socialism och anarkism och alla stora samhällsreformer i all ära, Saxons kungstanke var ändå att alla reformer måste börja med individens egen kropp. Inte ens den bästa samhällskonstruktion i världen hjälper om det är "svaga, lastbara stackare" som skall förverkliga teorierna.

Se till att få frisk luft. Sova alltid – vinter som sommar – för öppet fönster! När du sedan vaknar, gå direkt och ta en avrivning med kallt vatten. Du härdar dig men höjer också din moral! Se också till att få kroppsrorelse – helst genom trädgårdsarbete – men undvik sport. Se till att få tid över till rekreation med läsning, sällskapsliv och goda nöjen och resor. "Den dag varje svensk tar sig 14 dagars ledighet årligen bli vi ett mycket sundare och trevare folk än vi nu äro."

Bo på landet, flytta inte till staden, "människograven". Lämna ingen möda ospard för att få ett eget hem. Men inga gardiner. De stänger solen ute. Undvik bacillsamlade tygmattor. Golven ska vara fernissade. Solbada – absolut naken – en timme dagligen under sommaren. Under övriga årstider tar man, likaledes naken, dagliga luftbad. Den härdade avstår inte ens om det är aldrig så kallt. "Han rör sig då och froterar sig. Han plägar också rulla sig i snön."

Men viktigast av allt, om man vill vara frisk, är förstas att hämta sin föda ur växtriket. Människans naturliga näring är nämligen säd, frukt och nötter. Rotfrukter och grönsaker kan gå an och i värsta fall kan man även stoppa i sig animaliska produkter som mjölk, smör, ost, ägg och honung. Men kött är giftigt! När man förtär likdelarna av djuret får man också i sig bacillerna, deras avföring och andra avfalls- och utsöndringsämnen.

Saxon utnyttjade skickligt möjligheten att framställa den ohygieniska animaliehanteringen i ogynnsam dager. Inte längtar man efter ett glas mjölk efter att ha läst hans beskrivning av denna tuberkelhärd:

Undersök mjölken med ett ordentligt förstöringsglas, och ni skall bli mörkrädda över vad ni få se: skinnslamsor, var från sjuka juver, smuts från mjölkerskans naglar och fingrar, kodynga, nöthår osv. Vid mjölkning med maskin följer ofta blod med.

I *Vegetarianen* infördes som stående inslag notiser om "vegetariska sportsegrar", bekännelser från "kändisar" som övergått till vegetarisk diet, snusk i köttanteringen, och tips på alla tänkbara huskurer. Männen får lära sig att helskäg är att förädra – rakning och klippning förbrukar kroppens reservkrafter – och kvinnorna får mönster till reformkläder. Tidningen höll sig givetvis också med en esperantospalt samt "Hygienisk vers".

***

Saxons hälsoevangelium var en variant på det senaste sekelskiftets lidelsefulla intresse för hygien i alla dess former. Men det är också möjligt att urskilja en mer bestämd krets av samhällsreformatorer som stod Saxon nära. Den som studerar medlemsförteckningar och andra föreningshandlingar i *Vegetarianen* återfinner namn som Edward Wavrinsky, K. P. Arnoldsson, Ernst Beckman, Emilie Rathou, Georg von Koch, Martin Sundell och makarna Jenny Bergqvist-Hansson och Johan Hansson.

Idag är de kanske inte så bekanta. Men vid sekelskiftet intog de alla en bemärkt plats i tidens reformrörelser. Wavrinsky var riksdagsledamot och såväl den svenska som den internationella godtemplarrörelsens högste representant. Arnoldsson var ledande inom fredsrörelsen och fick Nobels fredspris 1908. Ernst Beckman var bland annat den förste ordföranden i Centralförbundet för socialt arbete (CSA), som i början av 1900-talet blev samlingspunkten för socialpolitiska strävanden i Sverige. Georg von Koch var sekreterare i CSA, men dessutom en av initiativtagarna till och sekreterare i Kooperativa förbundet. Där efterträddes han av Martin Sundell, legendarisk som kooperatör, bland annat initiativtagare till den kooperativa kvinnorörelsen. Inom den sistnämnda arbetade även Jenny Bergqvist-Hansson och hennes man Johan Hansson har blivit kända både som jordreformrörelsens geogismens svenske apostel samt som grundare av bokförlaget Natur och kultur. Emilie Rathou, slutligen, var pionjär inom kvinnorörelsen och den som lade grunden till den svenska kvinnliga nykterhetsrörelsen Vita bandet. Vegetarismen var knappast en huvudsak för alla dessa personer. Men de uttrycker ändå alla ett samhällsreformatoriskt nit som bär stora likheter med den anda som genomströmmade Saxon.

Låt mig också till sist understryka att mycket av Saxons engagemang äger relevans idag. Han må ha varit originell, men också modern. Vi lever i en tid när röd-gröna allianser på nytt är aktuella och de grundläggande livsvillkoren på vår planet hotas. Saxon var kanske en kuf, men han riktade sitt engagemang mot områden som visat sig bära på vårt sekels stora ödesfrågor: kampen för fred och en miljö där varken människor eller natur hotas av förgiftning. Den aktsamhet med föda och dryck som Saxon förespråkade äger lika stor aktualitet idag. Och hur många är det inte som kan känna sympati för Saxons fredskärlek och respekt för livet och allt levande!

***

Uppsatsen är ett sammandrag av författarens Saxonföreläsning vid Högskolan i Örebro den 28/10 1998. Föredraget bygger på uppsatsen "Vägen till idealtillvaron: Saxon och vegetarismen", i: *I framtidens tjänst: Ur folkhemmets idéhistoria* (Gidlunds, Stockholm, 1986). Den som önskar utförligare litteraturreferenser hänvisas till denna uppsats.

Olaus Petris, Torsten Ehrenmarks och min egen skola

Utdrag ur kommande memoarer av Jan Mårtensson

– Är Mårtensson bröstsjuk?

– Nej, han har älgfrossa.

Detta är ett autentiskt replikskifte som karakteriserar min skolgång. En bekymrad gammal latinlektor underade över min frånvaro från hans timmar och en av eleverna svarade. Skolan intresserade mig inte särskilt mycket, det fanns viktigare saker att göra, och min pappa var mycket liberal i det avseendet. Kanske bottnade det i hans egna upplevelser från samma skola? På min tid måste man ha med sig sjukintyg till skolan, också vid kortare frånvaro, där föräldrarna intygade att man verkligen varit hemma och legat sjuk.

Redan tidigt hade jag utvecklat en viss talang i det avseendet. I Halmstad, där folkskolans första klasser utövade en mycket lindrig lockelse på mig, brukade jag med ena handen ta tag i en lyktstolpe utanför vår hus när jag var på väg till skolan på morgonen. Sedan sprang jag runt, runt tills ett häftigt illamående överkom mig och med grönblekt ansikte stapplade jag hem och baddades ner av en orolig mamma och kunde tillbringa dagen i lugn och ro med mina böcker. Ibland behövdes det mer raffinerade metoder som krävde bruket av t ex en febertermometer och en insmugglad, varm potatis. Det gällde bara att se till att temperaturen blev någorlunda realistisk. Där lyckades inte alltid min bror Hans. En gång hade potatisen varit för het och tempen visade på imponerande 42 grader. Varmare kunde det inte bli med den termometern vilket väl heller inte behövdes eftersom döden då redan inträtt.

På de intyg som krävdes högre upp i klasserna brukade pappa skriva på in blanco, satte sitt namn längst nere på blanketten, sedan fyllde jag i resten med allt djärvare motiveringar som "skoltrötthet" eller "allmän leda". "Spleen" kallades det i sysslösa engelska överklassen. Han var aldrig mycket för myndighetsbestämmelser och direktiv min pappa, hade en sund distans till förordningar och påbud som inskränkte en klok medborgares handlingsutrymme. En gång fick jag sitta bredvid honom och köra bilen till järnvägsstationen i Örebro när vi skulle hämta min mormor. Hon höll på att få en chock. Jag var tretton år och nådde knappt upp till ratten.

Förste kurator Johan Palmgren vid Nylands nation skålar på nyländskt vis med sin kollega Jan Mårtensson på vårbalen 1959.

Pappa borde naturligtvis varit strängare i sin kontroll och resultatet av hans vidsynthet blev att jag hade den högsta frånvaron. Det gick så långt att klassföreståndaren skickade mig till skolläkaren för undersökning. Och det där med "älgfrossa" hade sin särskilda förklaring. Pappa brukade ta mig med under höstens älgjakter. Det tyckte han riktigt nog var lärorikare och nyttigare än skolarbetet. På den tiden var älgjakten årets höjdpunkt i jaktkalendern, är väl fortfarande. Men då var älgar förhållandevis sällsynta, förekom inte alls i samma omfattning som idag. Samma sak med rådjur. Att skjuta en älg var därför mycket mer av en händelse då, ett evenemang och en manbarhetsrit med rötter ner i avlägsna århundraden. Min första älg sköt jag i Fellingsbrotrakten som femtonåring, ett brott mot olika lagar och förordningar, men är väl preskriberat nu.

Mina föräldrar gjorde naturligtvis fel i att ge mig så stor frihet i skolarbetet, särskilt när det gällde närvaron, ett ansvar som jag inte var mogen. Och till min nesa fick jag gå om en klass. Men jag tror att det jag upplevde de där åren, på älgjakter, i de stora skogarna och i kontakterna med de ofta udda och originella människorna där var väl så spenderad tid som i skolorna.

Annars skilde sig väl inte min skolgång från andra ungdomars på den tiden. Skolan hette Karolinska läroverket och låg i Örebro. Schola Carolina var traditionsrik. Namnet skulle kunna leda till Karl XII eller åtminstone Karl XIV Johan som i tacksamhet över att han valdes till tronföljare i Örebro begåvade staden med en skola. Men den har en mycket äldre tradition och historia än så. Namnet kommer visserligen från Karl XIII som skänkte ett hus åt skolan 1811, men rötterna sträcker sig långt ner i tiden, långt bortom napoleontidens förvirring och tumult och Bernadotternas framträdande ur anonymiteten. För redan på trettonhundratalet fanns en skola i Örebro. Den förste läraren som nämns i bevarade handlingar är Johannes de Kiil, Scolasticus i Örebro, som deltog i det andliga ståndets protester mot den allmänna landslagen 1347. Och efter reformationen inrättade Gustav Vasa en Cathedralschola i Örebro där det gamla skolhuset från sextonhundratalet fortfarande finns kvar. Olaus Petri hörde till eleverna, hans bror Laurentius och poeten Lars Wivalius liksom senare Hjalmar Bergman, Gunnar Helén och min vän Torsten Ehrenmark för att nämna några gamla elever där också Peter Flack finns med.

Som nämnts har jag starka släktband till skolan. När jag tog studenten 1953 var det på året fyrtio år sedan min pappa tog sin examen i samma skola och sextio år sedan min morfar gjort det. Båda var med och deltog i sina avgångsklassers jubileer. Och hundra år tidigare, 1853, hade min morfars morfar, Gustav Wilhelm Gumaelius, blivit inspektör för skolan och hans bror Otto Joel var dess stridbara rektor som slogs mot centralbyråkraterna för att uppnå att skolan blev läroverk där man kunde avlägga studentexamen. Det var ju tidigare förbehållet stiftsstäderna. Till den änden startade han tillsammans med sin bror Nerikes Allehanda som ett vapen i kampen. Och han vann. Bröderna var förresten kuratorer vid Södermanlands-Nerikes nation ca 140 år innan jag blev Förste kurator.

Liksom i alla skolor fanns en blandad uppsättning lärare. Många var hyggliga och välmenande personer som tog sitt lärarkall på allvar. Andra var framstående akademiker som fått slå sig till ro med en lektorstjänst i landsorten sedan docenturer missats och professorsdrömmarna havererat. De var inte alltid lämpade för sitt värv och i många fall gick verksamheten på rutinens sparlåga. Original fanns också. Min klassföreståndare, lektorn i franska Helge Heimer, hade skapat ett nytt världsspråk i konkurrens med esperanto. "Mondial." Både grammatik och lexikon hade han utarbetat, men den ekonomiska vinningen blev inte stor. Enda gången han fick utbyte av sin möda, berättade han, var när tobaksbolaget under kriget hade köpt rätten att använda hans ord för cigarrcigaretter, "cigarill" i utbyte mot en säck mjöl.

Pincenez bar han, en liten välansad, grå mustasch, hederslegionens band i knapphålet på den mörka kritstreckrandiga kostymen och en desillusionerad, trött blick. Men han hade vissa moderna idéer, som att vi borde konversera på franska. Därför började han alltid sina lektioner med en fråga. Den bottnade i att en av mina klasskamrater, Evert Johansson som bodde i Kumla, regelmässigt bad att få gå från lektionen litet tidigare för att kunna ta tåget hem. Frågan som alltid inledde lektionen var alltså: "Johansson, à quel heure part le train pour Kumla?" Detta uttalades med mycket stark, ädelskånsk brytning. När jag senare kom till Paris som ung diplomat var det till en början nästan det enda jag kom ihåg av mina studier i franska vid Karolinska läroverket i Örebro och det förslog inte långt på Champs Elysées, där ingen torde haft en aning ens om Kumlas existens.

Lärarkåren på Karolinska läroverket 1942 något år innan Jan Mårtensson kom till skolan och Urban Ursing blev rektor.

Lektorn i kristendom, Hugo Sommarström, försökte förmedla sina existentiella insikter till oss på morgonbönerna. Jag minns en predikan där han berättade om hur en padda och en råtta ramlat ner i en mjölkbunke. De stretrade och kämpade för att komma upp, men misslyckades. Till slut gav råttan upp och sjönk till botten. Paddan paddlade oförtrutet på tills mjölken blev smör och den kunde klafsas upp. Quinta essentia av predikan var att man aldrig skulle ge upp. Och det var ju kloka ord. En eftertraktad uppgift på tal om morgonböner var att trampa orgel. Den stod på läktaren längst bak och den som trampade luft i bälgarna kunde också läsa dagens läxor, undandragen rektor Urban Ursings örblick.

Andra namn i läraruppsättningen var traditionella, som Grisen, Fimpen, Storken, Krossen och Tomten. Fimpen var lärare i engelska, en liten man i svart kostym med buteljaxlar, långt under medellängd, därav namnet. Hans engelska torde varit svårförstådd för varje engelsman eftersom den framfördes på skånska utan några som helst försök till anpassning "to the Queen's English". Hög, cylindrisk stärkkrage hade han, med slipsen knuten utanpå. Som min morfar. Och för att sätta sig i respekt brukade han berätta om när han slagits med hamnbusar i Marseilles.

Storken var en renodlad sadist. Lång, smal med iskalla ögon bakom den guldbågade pincenezen. Det antydde att han velat bli officer, men misslyckats. Därför närde han ett outsläckt hat mot det militära etablissemangen, något som han lät gå ut över barn till officerare i skolan. Min bror Hans som hade honom i de första klasserna, ståtade alltid med C i Storkens ämnen geografi och biologi. Själv klarade jag mig bättre eftersom han fått för sig att jag var son till Malte Mårtensson, rektor för Kävesta folkhögskola. Jag såg ingen anledning till att ta honom ur den villfarelsen.

Det är fortfarande en gåta för mig hur denne kvalificerade sadist fick tillfälle att ostört regera i klassrummen. Och han slog oss, ofta och gärna. Vi fick lägga fram händerna på hans katederbord och sakta svängde han den långa pekpinnen upp och ner. Valet stod mellan anmärkning eller aga. Vi fick själva bestämma och det illusoriska valet var ju inte svårt eftersom anmärkningarna måste delges föräldrarna och dessutom adderades ihop till ett slutfacit som inverkade på de betyg i uppförande och ordning som fanns då. Långt inne i de små ögonen brann en egendomlig glöd. Vi kände oss som kaniner inför en pytonorm. Och så kom slaget. I ett vinande slog den smala pekpinnen ner över handryggen med ett skarpt, svidande slag. Hans ögon fick liksom en hinna över sig och han satt stilla för ett ögonblick innan han fortsatte undervisningen, om man nu kan kalla hans monologer så. På rasterna sålde han äpplen från sin trädgård till kollegerna.

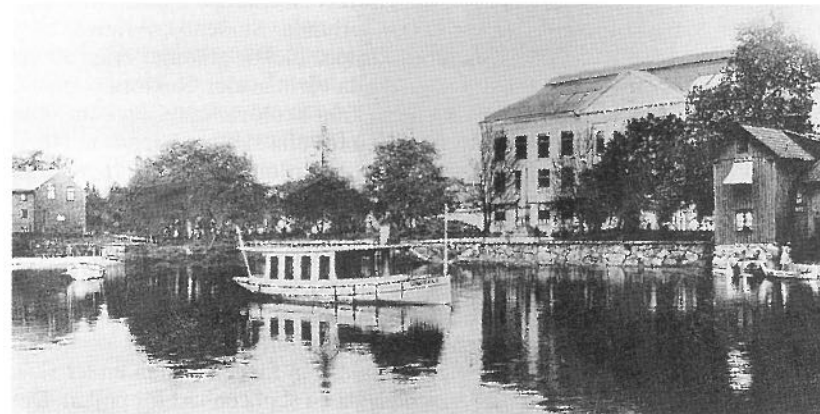
Ett exempel på lärare som borde fortsatt den akademiska karriären i Uppsala eller Lund istället för en gärning ute i skolan var latinlektorn "Ita". En fin, vänlig herre, mycket lärd men knastertorr och så okarismatisk att man hade kunnat stämma blod med honom. Redan min mamma hade han undervisat i latin och också hos mig och de flesta av mina kamrater lyckades han under dagliga latinlektioner under fyra år döda varje intresse för både språket

och den kultur och den fascinerande historia det representerade. Det är något jag beklagar idag. Självfallet var jag medskyldig, hade den största delen av skulden, men en lärare har trots allt ett ansvar mot sina elever för att väcka deras intresse för sitt ämne. Och Roms historia borde man inte kunna misslyckas med. Där finns ju allt.

Moderna lärare fanns naturligtvis också, som Ragnar Blidberg, kusin till min mamma. Jag hade honom i historia. Förutom att han lärde oss se de stora sammanhangen, pluggade han in den svenska regentlängden med oss. Och det var en verklig ryggrad att hänga upp historien på, en kompass genom århundradena. Jag frågade häromdagen en ung släkting vem Gustav Vasa var och fick till svar att det var varumärket på ett knäckebröd.

Dagens elever utsätts väl inte annat än undantagsvis för de utslag av originalitet som präglade en stor del av lärarkåren på Karro på min tid. Men de flesta av dem hade en viss charm och lämnade spår efter sig, också positiva. Disciplinen var sträng. Ända upp i de högsta klasserna måste man räkna upp handen för att svara och sedan ställa sig bredvid bänken och redovisa vad man kunde. Lärarna måste kallas "doktor" även om de bara var fil.kand. och innan man marscherade in i klassrummen skedde uppställning två och två ute i korridorerna. Att säga du till en lärare var otänkbart och den som hade setts röka ute på stan hade stränga straff att vänta. För att inte tala om den som druckit sprit på en skoldans. Relegering var svaret; avstängning och bortskickande.

Karolinska läroverket leddes alltså på min tid av rektor Urban Ursing som också undervisade i grekiska. Det var en imponerande personlighet som genom sin blotta uppenbarelse skrämde oss. Kompakt, genomträngande blick och med ett skarpskuret ansikte som en romersk centurion höll han skolan i tukt

Vy över Svartån och Örebro högre allmänna läroverk t h på Hjalmar Bergmans tid. Dammbordet skymtar bakom den lilla båten t v och barnstugan med sparbössan där bakom. Detta var innan Johan Behrn byggde sin eleganta villa vid ån (längst t h).

och förmaning och var en framstående skolledare. Längst fram på podiet satt han under morgonbönerna och såg ut över sina disciplar med obarmhärtig blick. På väggen bakom honom hängde en stor tavla som föreställde Karl XII, med lika befallande blick även han. Ingen vågade sitta med en läxbok öppen med Ursing i salen.

En gång hade jag kallats upp på rektorsexpeditionen. Ursing skällde ut mig för att jag hållit på att ta livet av mig. Han hade fått veta att jag en morgon gått under Svartåns vattenfall, utanför skolan. Nedanför Kanslibron fanns ett dammbord där man med viss möda kunde ta sig fram för att komma över till andra sidan. Bakom en grågrön vägg av dånande vatten, med handen stödd mot dammbordets iskalla stenvägg och på grönslemmigt, halkiga stenar hukade jag. Jag minns fortfarande Ursings ljungande blickar och hans straffpredikan. Och han hade naturligtvis rätt. Ett felsteg och jag hade drunknat. Fast hade han då vetat att jag skulle skriva hans nekrolog kanske tonen varit något mildare.

Men jag var inte bara ett "enfant terrible" under mina skolår. Jag mognade väl och var en period sekreterare i skolans litterära förening Brage. Men episoden med forsvandringen var kanske lite typisk för mig. Jag var exempelvis höjdrädd. Därför tvingade jag mig att klättra upp i höga, fallfärdiga gamla luftbevakningstorn med gistna stegar som stod kvar i skogarna här och där. Och jag kunde ibland ta mig ut på utskjutande gesimser på husväggar högt uppe och gå runt husen. Senare i livet utsatte jag mig för andra, dumdristiga utmaningar. Någonstans har jag läst att den sortens beteende är typiskt för en psykopat. Men jag vet inte om det stämmer, tror mera på nyfikenhet, men i likhet med konstnären Nils von Dardel säger jag nästan aldrig: "Varför?" när jag ställs inför en utmaning, snarare: "Varför inte?"

Den studentexamen vi tog då har inte mycket med dagens att göra. Nu finns ju examen som sådan inte kvar utan är mer slutstämpeln på att man gått igenom en viss skolperiod. Då var det annorlunda. Studentskrivningar i ett antal ämnen. Man samlades i gymnastiksalen, bleka, glåmiga efter att ha hängt över böckerna dag och natt i några kalla vårmånader. Rektorn öppnade under högtidlig tystnad det bruna kuvertet från skolöverstyrelsen som vilat tryggt i hans kassaskåp och uppgifterna, lika för alla skolor, delades ut.

Skrivningarna hade föregåtts av en del traditionella ceremonier. Man skulle tåga till Engelbrektsstatyn på Stortorget, som min morfars morfar tagit initiativet till, där tal på latin hölls, det hade kommit på min lott det året, och sedan gå i gåsmarsch med ena foten på trottoaren och den andra i rännstenen. Framme vid Kanslibron vid slottet låg det gamla barnhemmet. En sparbössa sitter inmurad i väggen och där skulle man lägga en ettöring med sitt födel-seår, en för varje skrivning. Lasse Maja-eken på Stora holmen, där stortjuven enligt traditionen hade gömt sig efter en flykt från fängelsehålan under slot-tet, besöktes och vattnades. Karro var alltså då en skola enbart för pojkar. Det beklagar jag i efterhand, och det bidrog till att ge oss en skev och orealistisk relation till flickor.

De muntliga förhören efter skrivningarna var ännu mer krävande. Inför

ämnesläraren och en från Stockholm eller Uppsala nedrest "censor" korsför-hördes man i grupper om fyra. Och smoking var påbjudet! Där hade en upp-mjukning skett eftersom frack, som på pappas tid, inte ansågs tidsenligt längre. En av mina censorer var språkforskaren och sömmland-närkingen Erik Wellander, professor och akademiledamot. Så kom den slutliga domen efter dagar av nervös ovisshet. Till kollegierummet fick vi komma, fortfarande i smoking, klockan sex på kvällen. Rektor Ursing och alla lärare stod upp-ställda längs väggarna i det rum vi bara hört talas om, men aldrig sett. Bleka, nervösa, med studentmössan i handen. Så talade rektor och meddelade att några av oss inte klarat sin examen utan fick gå hem igen. Bakvägen dröp de av medan föräldrar, flickvänner och andra väntade utanför med blommor och ballonger. Ett grymt system som ingen vill ha tillbaka.

Som en kortfattad avrundning på detta utdrag ur mina memoarer kan jag nämna att jag under skoltiden började spela teater, både skolteater och i ett amatörsällskap i Örebro. I det senare, Thespis, spelade vi pjäser av Hjalmar Bergman under hans hustru Stinas vakande öga. Medspelare i sällskapet var bl a Torbjörn Axelman och Per Söderberg – Torbjörn konstnär, författare och regissör och Per präst och TV-producent (båda senare medlemmar av Söder-manlands-Nerikes nation). Shakespeare, Holberg och Strindberg stod också på vår repertoar. Så spelade jag trummor i dixielandbandet "The New Orleans Stompers" med den lysande pianisten Anders Öhrwall, som där kva-lificerades sig för en blivande karriär som kyrkomusiker, körledare och musikprofessor i Helsingfors. Förre skoldan-serna i läroverkets aula upp-trädde jag som en slags "stand up comedian" innan begreppet fanns i Sverige. Teatern fort-satte jag även med sedan jag kom till Uppsala, både inom Studentteatern och Kammarte-atern, och jag började följdrik-tigt min karriär vid Nationen som teaterdirektör redan under min andra termin våren 1955.

Förste kurator spelar upp Rödluvan för förtjusta mödrar och förskräckta barn vid Nationens julgransplundring.

En Mohren-Madagaskar-akademi?

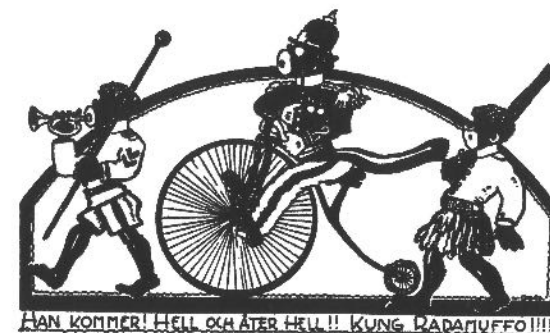
Av Harald Rydberg

Under repetitionsarbetet våren 1997 på nationsspexen Mohrens sista suck och På Madagaskar inför framförandet vid nationshusets 100-årsjubileum, ordnades en sammankomst i Tornrummet mellan aktuella och tidigare spexare. I den glada och lätt euforiska stämning, som var resultatet av att trevliga minnen ventilerades och riklig förtäring inmundigades, väckte Richard Ringmar förslaget att vi skulle bilda en Mohren-Madagaskar-akademi (i fortsättningen kallad MM-akademi). I det tillstånd som jag då befann mig, kunde jag inte värja mig mot det enhälliga beslutet att utse mig som sammanhållande i förberedelsearbetet. Trots försök att förtränga uppdraget har idén legat och malt i mitt bakhuvud, vilket även påverkats av att jag då och då blivit påmind om mitt uppdrag. Jag har hoppats att jag en morgon skulle vakna upp med ett utförligt förslag, färdigt att kasta ner på pappret, eller att någon energisk och uppslagsrik yngre landsman skulle erbjuda sig att ta över hela projektet. Efter att förgäves ha vittjat min brevlåda och avlyssnat min telefonsvarare, har jag nu givit upp och presenterar nedanstående förslag och upprop för att frågan skall kunna drivas vidare.

Det ligger nära till hands att hämta uppslag från den idémässigt liknande Uarda-akademien i Lund. Den bildades 1958, när spexet Uarda firade sitt 50-årsjubileum och många äldre och yngre spexare hade kommit samman. Dess främsta syfte är "att slå vakt om Uardatraditionens kontinuitet samt även i övrigt verka för den lundensiska spextraditionens bevarande i kombination med nyskapande produktivitet inom spexgenren".

Uarda-Akademien består av högst 77 ledamöter och leds av ett konsistorium av sju personer. Akademiens verksamhet är mångsidig och består av sällskaplig samvaro, utdelande av olika belöningar, kransnedläggelse, jubiléer, bragder, happenings och utgivning av skrifter. De senare består av minnen och texter från olika spex och publiceras i serien "Acta Academiæ Uardæ Lundensis". Man ger också ut Uarda-Akademiens Ordbok, ur vilken här endast följande ord exemplifieras: "SPEXISTENTIALISM – Livsåskådning grundad på insikten om tillvarons löjlighet" samt det för På Madagaskar närliggande ordet "MONOGASK – Sexa för en". Belöningarna består av t ex Stora Priset, stipendier och Diplom och finansieras till stor del genom den fond som Sten Broman, akademins Praeses och drivande kraft sedan starten, donerade vid sin bortgång 1983. Akademien sammanträder två gånger per år, i samband med kårspexet den sista november och den sista april.

Att Lund och Uppsala skiljer sig åt torde vara onödigt att påpeka, men det finns några avgörande skillnader som påverkar en akademi av det aktuella slaget. Detta rör främst den roll som studentkåren och Akademiska föreningen spelar i Lund och den stora aktivitet som nationerna utövar i Uppsala, där så gott som alla har en spextradition som går långt tillbaka i tiden (jfr t ex Nils E. Taube: I de glada musernas tjänst. Ur Uppsalastudenten genom tiderna.

Uppsala 1950.) Vi på vår nation kan naturligtvis inte ta ansvar för alla de andras spexande tidigare och i dag utan har att vårda våra egna traditioner och våra klassiska spex.

Om man i ovan refererade syfte för Uarda-Akademien byter ut Uarda mot Mohren-Madagaskar samt lundensiska mot sömmland-närkingska, så kan det tillämpas även för en MM-akademi. Därmed är huvudsyftet klart. Tanken i övrigt bakom en MM-akademi är att den skall medverka till att spexen blir uppförda regelbundet vart femte år, att alla föreställningar dokumenteras, att allt material bevaras, att forskning omkring Mohren och Madagaskar (men också andra spex från nationen, t ex Båten till Grekland) stimuleras, att På Madagaskar publiceras på samma sätt som Mohren (med gällande restriktioner angivna, men gärna båda spexen i en prydlig publikation med noter, text och historik), att alla medverkande kan träffas då och då under glada former samt i förlängningen att spexet På Madagaskar uppförs på nationalscenen i Tananarive någon gång in i nästa millennium (gärna med Henning Mankel som producent).

Hur en sådan akademi skulle se ut och fungera bör klargöras närmare med utgångspunkt från följande synpunkter:

- vi bör vara så lite formella som möjligt men någon form av stadgar bör finnas (mål/syfte, aktiviteter, medlemskap, avgift, styrelse, möten)
- man bör ha en sammankomst minst vart femte år i anslutning till att spexen uppförs
- någon form av "konsistorium" (styrgrupp, gärna med yngre och entusiastiska krafter)
- någon form av medlemsblad, ev rent av skriftserie
- någon form av medlemsavgift (inte högre än att den täcker medlemsblad och utskick, men gärna generösa gåvor)
- förhållandet till Seniorföreningen och Majhälsningen (t ex gemensam utsändning av medlemsbladet) samt Hornboskapens Vänner bör klargöras (t ex frågan om reducerad avgift vid medlemskap i flera föreningar)
- vilka ska få vara med (alla som medverkat, även icke sömmland-närkingska, särskilda gymnare, sponsorer), ev övre gräns för medlemsantal.

Sörmland-Närkes nation har redan många föreningar med god livskraft, av mindre hemliga kan nämnas Seniorföreningen och Hornboskapens Vänner samt de olika ortsföreningarna. För att en MM-Akademi skall kunna komma igång snabbt och fungera med minsta möjliga administrativa överbyggnad kan det vara lämpligt att anknyta den till Seniorföreningen. Detta kan ske genom att en särskild MM-ledamot adjungeras till dess styrelse, att en avgift (förslagsvis 50 kr, 300 för ständig medlem) läggs på och betalas in på samma gång som avgiften till Seniorföreningen samt att Majhålsningen används som medlemsblad tills annat bestäms. Detta är det förslag som Richard och jag skall arbeta vidare på till Seniorföreningens årsmöte den 9 oktober i år.

Upprop!

- Hör av Dig med synpunkter på ovanstående förslag!
- Tala om att Du gärna vill vara med!
- Tala om att Du gärna vill vara med och driva frågan vidare!
- Sänd in X kr till en grundfond! (Antalet nollor bestämmer Du själv.)

Nationsföreningar

<i>IF Frikadrien</i>	Ordförande: Jesper Sagebrand Sekreterare:
<i>HB:s Vänner</i>	Ordförande: Lennart Åqvist Sekreterare: Olle Nordberg
<i>Wasaloppsorden</i>	Ordförande: Sten Åkerlund Sekreterare: Ulf Johansson
<i>Vännerna från Nyköping</i>	Ordförande: Carl Löfvenborg Sekreterare: Sofia Ottosson
<i>Södertälje förening, Telge Tokar</i>	Ordförande: Johanna Åkerfeldt Sekreterare: Kristina Bäckström
<i>Vännerna från V Sörmland</i>	Ordförande: Patrick Nyberg Sekreterare: Sven Wölander
<i>Vi från Stan</i>	Ordförande: Jesper Göthe
<i>Strängnäs-föreningen</i>	Ordförande: Jonas Landström Sekreterare: Nicklas Korsell
<i>Kamraterna från Örebro</i>	Ordförande: Anders Alm Sekreterare: Emma Berge
<i>Torshälla Eskilstuna Kamratförening</i>	Ordförande: Andreas Andersson Sekreterare: Mats Sundborg
<i>Nynäshamns lokalförening</i>	Ordförande: Mattias Berglund Nicklas Korsell
<i>HB:s Musikanförrare</i>	Anna Schreiber
<i>HB:s Anförrare</i>	Lina Leufvén
<i>SNQFC</i>	Matias Eklöf
<i>SISN</i>	

In Memoriam

Torgny Segerstedt, hedersledamot vid vår nation och universitetets tidigare rektor, avled i januari i år. En oförliknelig universitetsledare har lämnat oss.

Efter en snabb akademisk karriär i Lund blev Segerstedt professor i filosofi vid Uppsala universitet blott 30 år gammal. 1947 blev han landets förste professor i sociologi. Det originella arbetet "Ordets makt" var en inledning till språkets sociologi. Den uppmärksammade Huskvarna-Katrineholmsstudien om industrialismens betydelse i två samhällen med skilda historiska förutsättningar blev mönsterbildande för den unga disciplinen. Mellan 1955 och 1978 var så Segerstedt universitetets rektor. Därefter var han lika länge, under 23 år, medlem av Svenska akademien – oräkneliga andra hedersuppdrag att förglömma. Hans rika personlighet spände över många fält. Han var Folkuniversitetets tillskyndare. Orphei Drängar hade i honom sin inspirerande beskyddare. Segerstedts spirituella vältalighet gav glans åt de akademiska festerna.

Det var med sällsynt kraft och målmedvetenhet, som Segerstedt ledde universitetet under en dynamisk period, präglad av studentexplosion och universitetsreformer. Principfast, initiativrik, men samtidigt lyhörd och samarbetsvillig förstod han att entusiasmera oss till tro på ett vetenskapligt förhållningssätt även i massutbildningens tidevarv.

Han var en stor nationsvän. Som rektor var han proinspektor vid samtliga nationer vid förfall för inspektor. Mitt första möte med Torgny Segerstedt var vid ett landskap, där han presiderade i denna proinspektorsroll. Ett i och för sig trivalt besvärärende om meritvärdering vid stipendieutdelning animerade honom till ett anförande, där han satte in den lilla frågan i ett större sammanhang och avslutade med en förhoppning om att vi redan i våra proseminarieuppsatser inom grundutbildningen skulle få uppleva känslan av att vara med och flytta fram vetandets gränser, om än bara ett tuppftjat. Jag kan fortfarande minnas formuleringarna och framför allt den känsla Segerstedt förmedlade att vi alla, studenter och lärare, var medarbetare i ett gemensamt, sekulärt upplysningsprojekt.

Ingen förde den akademiska frihetens talan som han. När utbildningsministrar och universitetskanslerer harangerades vid akademimiddagarna kunde det låta som åskan mullrade. Men Segerstedt hade en sagolik förmåga att alltid sluta med sådan elegans, att vi åter vågade se upp från tallriken. Friheten var för Segerstedt inte bara universitetets livsluft. Med det samhällsengagemang, som bl a fick honom att välja sociologiprofessuren, hade han en levande övertygelse om att universitetets frihet också var till samhällets bästa. Den forskningspolitiska utvecklingen efter Segerstedt kan beskrivas som en serie små förräderier och löftesbrott mot den överenskommelse, som många av oss ändå trodde skulle bestå efter sjuttioalets reformer. Politikerna dominerar nu universitetets styrelser. Det betyder att det är regeringens egen majoritetslinje, som också återklingar från universitetsstyrelserna och man frågar

sig på vilket sätt statsmakterna är betjänta av ett sådant eko. Forskning och högre utbildning är den mest progressiva kraften i samhällsutvecklingen, framhöll Segerstedt många gånger. Universitetet sviker sin uppgift, om det bara konfirmerar den konventionella visdomen. Det kritiska tänkande, som studenterna skolas in i genom undervisningen, bör också prägla universitetets hållning mot överheten. Under Segerstedts tid hade universitetet en alldeles egen stämma i den offentliga debatten.

Leif Lewin

Gunnar Atmer tog studenten i Södertälje 1937 och inskrevs samma år vid nationen, där han var klubbmästare ht 1939. Han var andre kurator ht 1942 då han även blev klar med sin jur. kand. Efter tingstjänstgöring i Örebro kom han 1946 till en advokatbyrå i Stockholm och startade tio år senare egen byrå med inriktning på försäkringsjuridik. Han behöll hela livet ett starkt intresse för arkeologi, historia och genealogi, det senare med koncentration till Pommern, varifrån hans släkt kom. Han var med och bildade vänföreningen Pro Memoria för Riksarkivet, dit han även sände det material han hade om vår nation. För några år sedan publicerades i Aktuellt Gunnar Atmers minnen från Dresden sommaren 1934 då "Röhmaffären" (Hitlers och SS mord på något tusental misshagliga personer) utspelades.

May-Britt (Gustafsson) Ekegård föddes i Örebro där hon också tog studenten. Hon skrevs in vid vår nation och studerade engelska, nordiska språk och litteraturhistoria samt nordisk fornkunskap. Efter examen verkade hon som gymnasiadjunkt vid Lundellska skolan i Uppsala fram till sin pensionering med vissa avbrott för tjänstgöring vid folkhögskola. May-Britt var aktiv inom scouterna som varungeledare 1942–45 och senare som dräktförvaltare m m inom Philochoros. Där träffade hon också sin make Lars-Gunnar som var bildningskonsulent och folkhögskollärare. De gifte sig 1948. Efter pensioneringen verkade hon som frivillig funktionär vid Röda Korset och hade även uppdrag inom Rädda Barnen.

Rolf Erben växte upp i Örebro och tog studenten vid Karolinska läroverket. Efter militärtjänstgöring inskrevs han vid nationen. Redan tidigt fick han intresse för kommunikations- och strategifrågor. Ett första jobb vid en reklambyrå följdes av arbete vid Exportrådets handelskontor i New York 1974–75. Efter hemkomsten fortsatte han vid några reklambyråer, innan han startade egen verksamhet under namnet Rolf Erben reklam & marknadsföring AB. 1978 startade han med hustrun Lotta och designern Nina Wahlgren en välbesökt klädbutik i Gamla stan i Stockholm. Han producerade även utbildningsfilmer samt för Destination Sörmland den s k Sörmlandsguiden.

Sylvia (Lindqvist) Hedblom föddes i Örebro och tog där studentexamen, varefter hon kom till Uppsala och S-N nation. Efter fil.mag.examen 1955 arbetade hon i Falköping, Borlänge och Karlstad. Från 1960-talets slut till sin

pensionering var hon adjunkt vid Huddingegymnasiet. Hon tillhörde folkpartiet och hade förtroendeuppdrag i kommun och landsting.

Arne Hellberg var född i Eskilstuna, tog studenten där och återvände dit som lärare efter studier och ett vikariat i Växjö. I Uppsala tog han en fil.kand.examen 1942 i pedagogik, psykologi, religionshistoria och musikhistoria. 1948 avlade han speciallärarexamen och byggde upp systemet med specialklasser i Eskilstuna. 1960 utmämndes han till rektor.

Lennart Hultgren föddes på Hullagård i Sörmland men tog studentexamen i Östersund. I Uppsala studerade han botanik, zoologi och kemi, vilket resulterade i en fil.mag. 1953. Vid sidan om lärartjänster i Uppsala och Enköping fortsatte han sina studier till en fil.lic. i fysiologisk botanik 1964. Två år senare blev han lektor vid Lärarhögskolan i Uppsala, en tjänst som han innehade fram till sin pensionering. Han var en förgrundsgestalt inom biologiu- undervisningen och utnyttjades i flera utredningar. Åren 1967–74 var han ordförande i Biologiläraarnas förening och var även sekreterare inom föreningen Linnés Vänner.

Sten Lindquist föddes i Frustuna vid Gnesta och flyttade därifrån till skolhushåll i Uppsala, där han tog studentexamen 1924. Även Stens familj flyttade senare från Gnesta till Uppsala där fadern drev järn- och redskapshandel i kvarteret Siv vid Vaksalagatan. Efter jur.kand.examen 1933 och tingstjänstgöring blev han fiskal vid Svea Hovrätt 1937, där han utnämndes till hovrättsråd 1953. 1979 flyttade Sten till Uppsala och intensifierade kontakterna med nationen, där han och hustrun Ann-Margret var flitiga deltagare vid Kamratmötena och i Seniorföreningens träffar.

Arne Stade föddes i Stockholm och tog studenten i Strängnäs 1931. Efter reservofficersexamen 1933 blev han fil.kand. i Uppsala 1936. Åren 1940–41 deltog han som frivillig officer i Finska vinterkriget och var därefter verksam vid bl a Södermanlands regemente i Strängnäs. 1948 flyttade han över till Försvarsstabens krigshistoriska avdelning. 1960 blev han fil.lic. i historia vid Stockholms universitet och fick 1963 tjänst som militärhistoriker vid Militärhögskolan. 1967 doktorerade han på en avhandling om Erik Dahlberg och Karl X Gustavs krig. Han utgav flera skrifter om krigshandlingarna under den aktuella tiden med Danmark och Polen samt ägnade efter sin pensionering 1978 sin forskning åt fredligare ämnen, främst ångbåtstrafiken på Mälaren.

Sten Åkerlund växte upp i Eskilstuna och kom efter studentexamen där till Uppsala och Sörmland-Närke. Han engagerade sig energiskt i studentkåren (Curator Curatorum 1974/75), nationslivet (Förste kurator 1973/74), idrottsföreningen Trikadien och Wasaloppsorden af Södermanlands-Nerikes nation. Enligt minnesord i UNT 8 dec. 1998 var han en gamäng, charmerande mångsysslare och hängiven föreningsmänniska samt berest, språkkunnig och ägde

utpräglade sällskapstalanger. De senare åren av sitt liv bodde han i Strängnäs där han var aktiv i Modelljärnvägsföreningen och Munsänkarna.

Bengt Åkerrén var född i Danderyd, tog studenten i Linköping 1939 och skrevs samma år in vid nationen, där han bl a var klubbmästare ht 1943. Efter jur.kand.-examen 1944 blev han redan vid 22 års ålder antagen vid utrikesförvaltningen, som etta i sin kurs. Den första utlandsposten var som attaché vid beskickningen i Moskva. Han avslutade 1988 sin diplomatiska och konsulära karriär i dåvarande Leningrad. Däremellan hade han tjänstgjort i inbördeskrigets Kongo 1960, i Geneve och vid Europarådet samt varit chef för UD:s B-avdelning (skyddsmaktsuppdrag) 1980–83.

Avlidna landsmän 1998

I nedanstående lista över de landsmän, som avlidit under året finns säkert vissa luckor, vilket jag beklagar. Redaktören är helt beroende av minnesgodta och uppmärksamma medarbetare och efterlyser sådana. Av de nedanstående var Gunnar Atmer, Lennart Hultgren, Bengt Häger, Sture Lindgren, Sten Lindquist, Arne Stade och Benedicte Yhland medlemmar i Seniorföreningen.

Död	Inskr	Född
19/2 1997 Rosenqvist, <i>Gunnar</i>	1934 chefsåklagare, Sigtuna	30/4 1914
19/4 1998 Tivenius, <i>Karin</i>	1949 fil.mag., Nässjö	16/4 1927
1/5 1998 Lindgren, <i>Sture</i>	– advokat, Danderyd	24/4 1910
28/7 1998 Ekegård, <i>May-Britt</i> , f. Gustafsson	1939 adjunkt, Uppsala	13/7 1919
4/8 1998 Häger, <i>Bengt</i>	– adjunkt, Karlstad	12/6 1925
8/8 1998 Hellberg, <i>Arne</i>	1930 rektor, Eskilstuna	21/2 1912
13/8 1998 Hermansson, <i>Birger</i>	1936 bankdirektör, Göteborg	27/3 1916
15/8 1998 Hultgren, <i>Lennart</i>	1945 lektor, Uppsala	10/6 1923
24/8 1998 Lindquist, <i>Sten</i>	1924 hovrättsråd, Uppsala	13/12 1907
16/10 1998 Atmer, <i>Gunnar</i>	1937 advokat, Danderyd	5/7 1918
15/11 1998 Åkerlund, <i>Sten</i>	1966 ..., Strängnäs	27/7 1941
21/11 1998 Åkerren, <i>Bengt</i>	1939 ambassadör, Ekerö	12/8 1922
27/11 1998 Erbf, <i>Rolf</i>	1967 konsult, Malmköping	8/6 1946
17/12 1998 Smedeby, <i>Sune</i>	1957 fil.kand., Örebro	3/4 1934
31/12 1998 Hedblom, <i>Sylvia</i> , f. Lindqvist	1948 adjunkt, Bromma	15/10 1929
1/1 1999 Stade, <i>Arne</i>	1932 fil.dr, major, Stockholm	12/10 1912
25/1 1999 Yhland, <i>Benedicte</i>	– lektor, Lysekil	1/2 1919
28/1 1999 Segerstedt, <i>Torgny</i>	professor, Uppsala Hedersledamot 1963	11/8 1908

Från vår till vår

Av Förste kurator Daniel Johansson

Den 28:e mars 1998 intogs nationen av en hel drös förväntansfulla unga damer iförda hatt. Det var damsupé på gång och klubbmästarna hade denna gång lyckats hemlighålla temat mycket väl. Att detta sedan berodde på att temat byttes fyra dagar innan festen är en annan historia. Hur som helst var temat "Orienten" och damerna delades omedelbart in i ett antal lag som fick namn såsom Peking, Bangkok och så vidare. Varje lag coachades av en herre utstyrd i orientaliska kläder, till damernas stora förnöjelse. Lagen lotsades runt mellan olika stationer där de fick tävla i grenar såsom origami, kinesisk språkkunskap och kaststjärnekastning. Men den mest uppskattade grenen var nog ändå betting på sumobrottarmatch, där restaurangvärd emeritus Fredrik Lehmann och tredje kurator emeritus Märten Sandmark agerade just sumobrottare. Att se en match mellan dessa giganter var i sanning en syn för gudar.

De flesta hus i nationskvarteret har de senaste åren fått sig en välbehövlig ansiktslyftning och nu var det Stavenowska husets tur. Det var lagen om obligatorisk ventilationskontroll som såg till att hyresgästerna kunde se fram emot bättre luft. Hyresgästerna förflyttades till evakueringsrum i Triangeln och biblioteket stängde. Från början hade stiftelsen endast tänkt fixa just ventilationen, men när hyresgästerna ändå var utflugna ändrade man sig och lät renoveringen bli lite mer omfattande. Hyresgästerna kunde återvända första januari och i skrivande stund öppnar biblioteket igen.

Landskap nr två hölls denna vår måndagen den 6:e april. Det var en dag av nästan olidlig spänning för deltagarna i de allmänna valen. När förste kurator Hemming Lindell, efter det som, åtminstone i mina ögon, måste varit världens längsta landskap, läste upp valresultaten, visade det sig att Birgitta Schulze och Björn Kindenberg valts till restaurangvärdar för hösten, Mikael J Zaar och Emma Syrén till klubbmästare, Charlotta Leijonhufvud till tredje kurator och jag själv till förste dito. Landskapssexan skulle jag gärna berätta om, om jag kunde. Det har sagts mig att jag hade kul och det tror jag på. Jag brukar ha kul på nationen.

Sista april firades på sedvanligt sätt under strålande sol, vilket förvisso inte har varit vanligt de senaste åren. Mössviftning utfördes i Carolinabacken, denna gång med den skillnaden att det inte var Stig Strömholm utan universitetets nye rektor Bo Sundkvist som vinkade glatt från balkongen. Därefter följde som vanligt champagnegalopp på nationen och Hornboskapens tutande i trädgården. Att stämningen var uppsluppen gick det inte att ta miste på. Både huset och trädgården var fyllda av tjoande och stimmiga yngre och äldre landsmän. Valborgsgasquen på kvällen sista april har länge varit något av nationens sorgebarn, så tyvärr även denna gång. Sittningen var förvisso mycket välbesökt, dock inte av våra medlemmar utan mest av hitresta studenter från de regionala högskolorna. Majmiddagen däremot var som vanligt

Magnus Quennerstedt blir hedersledamot för sina insatser som regissör vid de senaste framförandena av Mohren och Madagaskar

befriade ölen. Herrarna exercerades som vanligt grundligt ute på Polacksbacken inför det stundande slaget mot de förrådiska vitsipporna. Denna gång sköttes exercisen av den för dagen till general upphöjde ordföranden i Seniorföreningen, Jan-Olov Smedberg. Efter diverse marscherande och gasmaskövningar var herrarna så väl förberedda att med lätthet besegra vitsipporna, som medfördes som krigsbyte till Hornboskapen som genast spelade upp till vals. Spexet framfördes denna gång på den anrika Slottsbiografen och handlade naturligtvis om våndan att göra stumfilm. Spexdirektör Erik Lardenäs' personlighet gjorde honom extra lämplig för rollen som divan Zarah Leander, och succén var ett faktum.

En massa ämbetsmän valdes på landskap tre den 11 maj och därefter hemförlovades landsmännen av inspektör. Han uppmuntrade oss att ängna oss åt något annat än studier under sommaren för att få perspektiv på tillvaron. Alltför långa besök i den så kallade verkligheten avrådde han oss dock ifrån, då de kan vara skadliga för en ung student.

Inför vårbalen anlände de inbjudna representanterna från våra vänföreningar runt om i världen till Uppsala. De mottogs av nationens internationella sekreterare Kristina Hellén och Marcus Gränsmark som tog med sig stipendiaterna på en rundresa i de vackraste av landskap, Södermanland och Närke. Stipendiaterna deltog naturligtvis i vårbalen som gick av stapeln lördagen den 16 maj. Denna vårbal höll klubbmästare emerita Camilla Bohlin talet till mannen. En lustig detalj var att fröken Bohlin inte själv tycktes ana de ekivoka anspelningarna i hennes finurliga formuleringar förrän skrattsalvorna haglade i festsalen. Dagen efter var det dax för vårbalslunch tillsammans med Västgöta och Vermlands på just Vermlands nation. En av våra klubbmästare, Pontus Scherp, vållade dock landsmännen huvudbry genom att inte dyka upp till sitt eget arrangemang. När han omsider kom till rätta visade det sig att han hittats i nationens trädgård tidigare på dagen, sovandes på en bänk iförd frack. Denna tillställning blev trots herr Scherps miserabla tillstånd en formidabel

ett välbehövligt djupdyk i det studentikosa.

Även denna dag strålade solen från en klarblå himmel, vilket märktes på gasquegästerna som själva var på strålände humör när de anlände till nationen. Mest strålände var kanske Magnus Quennerstedt som denna dag installerades som hedersledamot. I sitt roliga och i sanning mycket studentikosa installationstal tackade han för denna ärofulla utnämning. Magnus förklarade att det han såg fram mest emot var den moms-

succé, som inte blev sämre av att inspektör emeritus Tom Saldén dök upp för att äta mat och dricka snaps med de yngre landsmännen.

Nationens kassako nummer ett är numer sommarrestaurangen "Bryggan" som håller öppet under de tre somarmånaderna. Det såg dock ganska länge ut som om den stora upp-

höjda uteserveringen, själva bryggan, inte skulle kunna uppföras, då kommunen nekat bygglov. Grunden för detta var att byggnationen inte skulle passa in i den kulturhistoriskt känsliga miljön. Kommunen ändrade dock sitt beslut efter att sommarrestaurangvärdarna skriftligen intygat att "Bryggan snarare kommer att försköna omgivningen". Problemen för de stackars värdarna var dock inte över. Kommunen nekade "Bryggan" att hålla öppet till 02, trots att de medgav att Smålands gjorde det. För att lösa detta problem kallade jag in nationens juridiska orakel, Magnus Hjort. Det hela slutade med att länsrätten på alla punkter underkände kommunens argument och därmed gav nationen rätt. Äntligen har denna fråga lösts en gång för alla! Tack Magnus! För övrigt kämpade "Bryggan" mot konstant dåligt väder, men lyckades trots detta vara Uppsalas roligaste vattenhål hela sommaren. Dessutom skrapades en nått liten vinst ihop.

Revolutionsgasquen hölls naturligtvis den 14 juli som vanligt och denna gång ärade Curator Curatorum Sandra Friberg nationen med sin närvaro. Under fördrinken stördes gästerna av två proletärer som skrek radikala slagord. Nationens kaplan, Jakob Bäcklund, ingrep rådigt genom att med hjälp av en tysk värja mota ner revolutionärerna i nationens jordkällare. Källaren låstes och gasquegästerna marscherade under fanbärarnas ledning och till Hornboskapens toner till Svandammen. Middagen avnjöts på Danmarks bygdegård utanför Uppsala. Under sittningen avtackades förste kurator emeritus Hemming Lindell och tredje dito Märten Sandmark för sina strålände insatser för nationen. En av festens absoluta höjdpunkter var när Hornboskapen bytte musikanförelare. Orkestern marscherade sakta in till tonerna av creolsk begravningsmusik och musikanförelare Olle Nordberg hängde till synes döende på ett träkors. I ett hav av rök och till ett öronbedövande dån dök Nicklas Korsell upp i form av Belsebub för att ta över orkestern. Efter O' gamla klang var landsmännen av någon anledning betydligt mindre konservativt lagda, ja man skulle nästan kunna säga att de var radikala. Det bestämdes att de tidigare inlästa revolutionärerna måste befrias omgående. Så Bastiljen stormades i år igen och fångarna släpptes fria.

Trots en regnig sommar blev Bryggan en succé under sommarrestaurangvärdarna Pontus Scherp och Daniel Johansson.

Hösten kommer obönhörligen efter varje sommar och i vårt fall är det bra. Då kommer ju de nya recentiorerna för att vitalisera och förnya nationen. I höstas skrev vi in 429 nya landsmän och som vanligt en mycket stor del utbytesstudenter. Det nya hi-tech PC-baserade registersystemet fungerade dock allt mellan dåligt och mycket dåligt. Många var de recentiorer som efter någon månad undrade varför de ännu inte fått sitt terminskort. Införandet av den papperslösa kuratorsexpeditionen verkar inte gå så smärtfritt som visionärerna utlovat.

Nationens ståtliga ämbetsmannakår drog även denna termin iväg från lärdomsstaden för att hålla kongress. Denna gång hölls densamma i hjärtat av hembygden, nämligen på landet utanför Flen. Det blev en helg fylld av öl-drickande, bastande och intressanta diskussioner, dock en hel del annorlunda än när jag var ny ämbetsman. Nu efterfrågades till skillnad mot då mer inbegångsmentalitet och fler sexor!

På recentiorsgasquen förklarade inspektor som vanligt allt om den osynliga handen, dvs nationens förädlade inverkan på oss alla, för häpna recentiorer. Än mer fundersamma blev de när inspektor förklarade att det även finns en osynlig tant. Hennes roll på nationen är dock i skrivande stund något oklar. På landskap ett föreslog nationsnämnden att ett nytt ämbete införs, IT-förman. Det är numera infört och jag kan inte förstå hur vi tidigare kunde klara oss. Kanske krånglade datorerna lite mindre förut?

Eftersom det 1998 var 350 år sedan Nerikes nation bildades beslöts att en jubileumsgasque skulle hållas tillsammans med Seniorföreningen. Denna gick av stapeln lördagen 17 oktober och blev en alldeles särskilt lyckad tillställning. När inspektor emeritus Tom Saldén höll talet till Nerike var inte en landsmans öga torrt. Vi gästades av Örebro studentsångare, som underhöll under sittningen. Blandningen mellan de äldre och yngre landsmännen bidrog till att skapa en alldeles speciell stämning.

Landskapet beslutade den 19 oktober att kalla nationens förre vaktmästare Kurt Åhlén till hedersledamot. Han har till dags dato tyvärr inte kunnat installeras. På samma landskap valdes Pontus Scherp till andre kurator för 1999, Mathias Lindner till restaurangvärd och Thomas Neidenmark till klubbmästare för våren. En tjänst som restaurangvärd och en som klubbmästare lämnades alltså tyvärr vakanta. Nationen befann sig plötsligt i ett prekärt läge. Vad var det som var fel? Var det bara en udda händelse att det just nu saknades kandidater, eller var det ett tecken på att någonting höll på att spåra ur fullständigt? Nationsnämnden bearbetade frågeställningen intensivt och bestämde sig för två saker. För det ena bör valförandet förändras något, förslag om detta kommer inom kort, och för det andra måste vi engagera folk i nationens angelägenheter direkt de har skrivit in sig. Ett antal beslut i linje med detta har därefter genomdrivits.

Som ett led i denna strävan skickades en speciell inbjudan till Gåsmiddagen ut till alla recentiorer, där de dessutom erbjöds en viss rabatt. Gensvaret lät inte vänta på sig. Snart sålde klubbmästarna biljetter till recentiorer med strykande åtgång. Själva sittningen blev mycket lyckad och i visst avseende

överraskande. Mitt under sittningen bringar klubbmästarna in någon som säger sig vara från Nylands nation i Helsingfors. Han ville gärna överrätta en flaska punsch till mig. Mycket trevligt!

Kulturen blomstrade på nationen som vanligt. Teatern satte under hösten upp ett antal föreställningar, bla "Guds djävlaste ängel" på kulturnatten och "Den bedragne" på nationsteaterfestivalen. Höstens största satsning var nog trots allt "Inför lyckta dörrar" av Jean-Paul Sartre som sattes upp på Grand i början av december. Det blev kritiker- och publiksuccé och det är glädjande att se att nationsteatern engagerar så många landsmän.

Nationens ärevörddiga orkester passade på att fylla 155 år och det skulle naturligtvis firas. Det gjordes genom en grandios jubileumsföreställning på Scandiascenen. "Den sista föreställningen" som spektaklet hette var en exposé genom film- och musikhistorien. Tyvärr hade vissa begrepp blandats ihop, vilket ledde till att vi bland annat fick se King Kong iförd raffset dansandes Svansjön. Det lilla jubileet avslutades med en bankett i festsalen på nationen.

På landskap tre 30 november ordnade saker och ting till sig genom att Ulrika Gustavsson och Louise Holm blev valda till restaurangvärd respektive klubbmästare för våren. Landsmännen kunde pusta ut. Även under våren skulle man kunna dricka öl i puben och gå på gasquer. Även två nya ledamöter av förvaltningsdirektionen valdes, Lars Ekman (2Q 1961) och Agneta Björnsjö (2Q 1995). Båda valdes dessutom till styrelsen för Södermanlands-Nerikes nations studentbostäder.

Nationens kulturella program fortsatte med pepparkakshusbakningstävling natten mellan 12 och 13 december. En liten, men engagerad, skara ritade, skar och gräddade natten igenom. Tidigt på morgonen kunde så kuratelet utse det segrande bidraget, "Dannemora gruva". Gruvan medfördes därefter av ett litet, föga skönsjungande luciatåg till inspektorsparet som iförda morgonskrud bjöd på kaffe med dopp. Lucia firades traditionsenligt söndagen den 13 december i en fullsatt festsal. Körens luciatåg översteg denna gång de högsta förväntningar. Ögonen tårades på landsmännen när de lystrade till körens skönsång. Stående ovationer!

"Arne Weises" julrestaurang slog upp portarna redan dagen efter under ferierestaurangvärdarna Oskar Fredrikssons och Jesper Sagebrandts ledning. Julpuben erbjöd som vanligt julbord, bra mat och trevlig stämning. Annan-

Nationens hedersledamot och förre vaktmästare Kurt Åhlén i städtagen.

dagsdansen var som vanligt minst sagt välbesökt och slog faktiskt detta år alla tidigare ekonomiska rekord.

Våren startade i och med att ämbetsmännen åkte på kongress till Studentkårens torp, Norreda. Till våren skulle det PC-baserade registersystemet vara åtgärdat påstod leverantören. Trots detta innebar terminsstarten relativt stora problem med långa väntetider för dem som ville skriva in sig. Väl inskrivna tycktes dock de flesta mycket nöjda med sitt val. Detta faktum avspeglades i att recentiorerna formligen strömmade till recentiorsmottagningen där jag naturligtvis berättade att de valt helt rätt. Nationsnämndens beslut att låta recentiorerna erhålla gratis sexa efter landskap ett och två visade sig synnerligen lyckat. Inte på många år har vi sett till så många nyfikna nya medlemmar på ett landskap. Leif Lewin valdes på detta landskap ånyo till nationens främste ämbetsman. Efter att jag läst upp valresultatet, (78 för Lewin, 1 för Gud) förklarade han att inget uppdrag kunde bäras med sådan lätthet som inspektorskapet vid den bästa av nationer.

Mitt ämbete som förste kurator bäres tyvärr inte alltid lika lätt dock. Ibland står man inför till synes olösliga problem och tvister som inte kan passeras utan att först lösas. Nationen är dock en fantastisk organisation som fungerar anmärkningsvärt bra med tanke på den höga personalomsättningen. Min övertygelse är att allt fungerar på grund av att vi alla delar en idealistisk strävan mot det sköna och goda, samt att vi har så roligt tillsammans. Jag skulle vilja påstå att nationen just nu står starkare än på mycket länge. Nationsnämndens strävan att engagera recentiorerna direkt tycks slå mycket väl ut. Nationens aktiviteter, både kulturella och klubbverks, är mycket välbesökta. Det var inte bättre förr, det är bäst just nu och ännu bättre blir det!

Underhållare av skilda kön (?) gläder Nationen med körsång och musik: här i ombytt roll Eva Skarp och Olle Nordberg jr.

Nationens ekonomi 1998

Av Andre kurator Hugo Barklund

"All omsättning är bra omsättning, kräng Kräng KRÄNG!!", var stridsropet och den glasklara ordern innan vi drog igång nattreorna på OnOff hemma i Upplands Väsby i början av 90-talet. Säljjobbet på OnOff och små försök att knäcka kommunens monopol på läskförsäljning i gymnasiet var mina första riktiga inblickar i ämnet försäljning. Efter lite försäljning av skidupplevelser till brittiska turister i Alperna kom jag till Södermanlands-Nerikes Nation HT93 och fann mig snart stående i baren, säljandes Gin & Tonics. Efter diverse strapatscr på båda sidor om bardisken och när det slutligen började bli min tur att försöka hålla koll på nationens räkenskaper var det sen höst 97. Den nya fredagsdansen var i full sving med ett koncept som var under utarbetning och slutlig förfining. Julrestaurangen gav det nödvändiga andningshållet för att starta om och lära lite, lagom till våren. Med höstens erfarenheter i bakfickan fanns det ett mål som var tydligare än allt annat; "Få Fredagarna på rull, ordentligt!". Detta var ett krav för att ha en chans att fortsätta med övrig verksamhet i mer eller mindre oförändrad form.

När det värsta vintermörkret släppt och vi började ana vår insåg vi att vi inte kunde driva lunchen vidare, den gick för dåligt. Pulver, allas vår kryddige lunchkock fick jobba i puben istället och hans anrättningar hjälpte upp Nationens ölförsäljning ordentligt då han nog bränt bort sina smaklökar som ung. Det var inte förrän långt senare vi förstod 3Qs list att höja ölförsäljningen genom att låta puben servera väldigt stark mat, smart Märten! När vi trimmat danskvällarna och finputsat fredagen gick allt bättre. Ett samövat klubbverk jobbade som få och det var bara att hänga med. För att kolla av läget ryckte jag in i baren och blev glatt påmind om det roliga med att jobba i en fartig pub som bara sjuder av folk som vill stödja Södermanlands-Nerikes nation, kunder lika väl som personal. För det är fredagen vi har att tacka för den ekonomiska verklighet vi nu lever i.

Det har sagts förr men förtjänar att nämnas igen, Södermanlands-Nerikes nation har en enorm verksamhet inom ett brett spektrum. Härliga HB och den grymma kören som lägger vem som helst för sina fötter vid Lussegasquer och andra högtider vid nationen. Dessa är något av gräddan av SNERIKES kultur-elit. Men som alla vet är underbart mer än duktiga sångare, spexare, skådespelare och alla andra glada medlemmar, vårt Jaktlott är underbart. Relativt nyrenoverat och i väntan på fasadbelysning utgör det den bästa marknadsföringen någonsin. Tricket är som vanligt att tjäna tillräckligt mycket för att ge den dagliga verksamheten och kulturen så drägliga förhållanden som möjligt, samtidigt som vi nog vill skjuta på nästa renovering så länge vi kan. Begreppet avtagande marginalavkastning är riktigt bra för att beskriva vår situation. Intäkterna som genereras tydligast på fredagar och tisdagar bör täcka den dagliga driften, vilket låter medlemsavgifterna täcka de fasta driftskostnaderna

Kuratelet: 2 Q Hugo Barklund, 3 Q Charlotta Leijonhufvud och 1 Q Daniel Johansson.

för huset. Det är en liten paradox att finna den rätta avvägningen mellan å ena sidan intäktsmaximering genom att fylla huset så ofta vi kan och å andra sidan de ökade kostnaderna för underhåll och vård av vårt Jaktstlott.

Nationens sommarrestaurang "Bryggan" drog igång samtidigt som en av de sämsta somrarna någonsin och det var synd om de tappra sommarvärdarna som hade kämpat tappert för att kunna ta emot anstormningarna. Nu gjorde "Bryggan-värdarna" självklart det bästa av situationen och ledde ännu en sommar mot succé, trots att sommarens varmaste vecka var i september!

Nå, hösten kom och jag kan bara hänvisa till 1Q, Daniel Johanssons redovisning i denna majhälsning. I övrigt så var programöversättningar och PC-Mac jämkning inte det lättaste vilket 3Q, Lottchen Leijonhufvud och under-tecknad upptäckte mest hela tiden. Vi fick ordning till slut och fann till allas vår glädje att det gått bättre än på länge. Mycket tack vare att nationen kommit till ro efter renoveringar och stora spexföreställningar, men framför allt för att nationen präglas av ett jävlar anamma och härlig arbetsglädje!

I skrivande stund är inte fasadbelysningen verklighet men jag drömmer om det varje sen natt när jag släntrar hemåt uppför S:t Olofsgatan. Tänk er de frusna studenterna som pulsar fram genom universitetsparken under framtida vintrar och plötsligt får syn på det upplysta Jaktstlottet som skiner ikapp med Domkyrkan. Jaktstlottet, likt en värdkase som påminner Uppsalas studenter att de står inför den bästa av nationer.

Nationens ämbetsmän och nämnder under läsåret 1998–1999

Inspektor:	Prof. Leif Lewin	
Proinspektor:		
Förste Kurator:	Fil.stud. Daniel Johansson	
Andre Kurator:	Fil.stud. Hugo Barklund	HT-98
	Jur.stud. Pontus Scherp	VT-99
Tredje Kurator:	Fil.stud. Charlotta Leijonhufvud	
Skattmästare:	Jur.kand. Gunnar Ekman	
Bibliotekarie:	Fil.stud. Per Sandström	
Klubbmästare:	Fil.stud. Emma Syrén	HT-98
	Fil.stud. Mikael J Zaar	HT-98
	Fil.stud. Louise Holm	VT-99
	Teol.stud. Thomas Neidenmark	VT-99
Utskänningsförest:	Restauratör Folke Bennbom	
Musikanförare:	Fil.stud. Nicklas Korsell	
Sånganförare:	Fil.stud. Hemming Lindell	HT-98
	Fil.stud. Mårten Sandmark	VT-99
Krönikör:	Fil.stud. Mårten Sandmark	HT-98
	Jur.stud. Peter Forsgren	VT-99
Nationsfotograf:	Fil.stud. Magdalena Tham	HT-98
	Fil.stud. Märta Hulth	VT-99
Kårmarskalk:	Teol.stud. Jakob Sundmark	HT-98
	Fil.stud. Sara Lindblom	VT-99
1:e Fanbärare:	Fil.stud. Sara Lindblom	HT-98
	Fil.stud. Anna-Lena Pettersson	VT-99
2:e Fanbärare:	Fil.stud. Anna-Lena Pettersson	HT-98
	Fil.stud. Anders Wahlgren	VT-99
HB:s anförare:	Fil.stud. Anna Schreiber	
Redaktör:	Fil.stud. Ida Robson	HT-98
	Fil.stud. Thomas Falkenström	
	Fil.stud. Mikael J Zaar	VT-99
Internationell Sekr:	Jur.stud. Peter Forsgren	
	Fil.stud. Katarina Zeidler	HT-98
	Fil.stud. Ulrika Åkerstedt	VT-99
Nämndsekreterare:	Fil.stud. Birgitta Schulze	HT-98
	Fil.stud. Björn Kindenberg	VT-99
Stipendiesekreterare:	Jur.stud. Marie Ramström	HT-98
	Fil.stud. Anna Garvander	VT-99
Recentiorsförmän:	Fil.stud. Anna Garvander	HT-98
	Teol.stud. Thomas Neidenmark	HT-98
	Jur.stud. Tomas Henning	VT-99
	Slu.stud. Sara Arvidsson	VT-99
Programsekreterare:	Jur.stud. Mathias Lindner	HT-98
	Fil.stud. Carl Johan Hamilton	VT-99

Teaterdirektör:	Fil.stud. Sara Haglund	
Spexdirektör tf.:	Fil.kand. Örjan Melin	HT-98 VT-99
PR-förman:	Jur.stud. Emma Berge	HT-98
	Fil.stud. Stefan Karlsson	
	Fil.stud. Ida Robson	VT-99
Tisdagsvärdar:	Jur.stud. Marie Ramström	HT-98
	Fil.stud. Louise Holm	HT-98
	Jur.stud. Pernilla Gertell	VT-99
	Skogsvet. Carl Fredrik Hamilton	VT-99
Torsdagsvärdar:	Jur.stud. Pernilla Melander	HT-98
	Jur.stud. Pernilla Gertell	HT-98
	Fil.stud. Anna-Karin Hempel	VT-99
	Fil.stud. Anna Vaverka	VT-99
Restaurangvärdar:	Fil.stud. Birgitta Schulze	HT-98
	Fil.stud. Björn Kindenberg	HT-98
	Jur.stud. Mathias Lindner	VT-99
	Fil.stud. Ulrika Gustafsson	VT-99
Helgkaffevärdar:	Farm.stud. Behnosh Fakhri	HT-98
	Jur.stud. Annica Kjellgren	HT-98
	Fil.stud. Mathias Leijon	HT-98
	Fil.stud. Patrik Stoltz	HT-98
	Fil.stud. Charlotte Hubert	VT-99
	Fil.stud. Pauline Mourrat	VT-99
	Fil.stud. Björn Luvö	VT-99
	Fil.stud. Gary Seretis	VT-99
Hovmästare:	Fil.stud. Ulrika Gustafsson	HT-98
	Fil.stud. Anna Falk	HT-98
	Jur.stud. Anna-Karin Hempel	HT-98
	Farm.stud. Behnosh Fakhri	VT-99
	Jur.stud. Annica Kjellgren	VT-99
	Fil.stud. Peter Du Rietz	VT-99
Idrottsförman:	Fil.stud. Daniel Bergqvist	HT-98
	Fil.stud. Erik Isman	VT-99
Närradioförman:	Fil.stud. Joakim Kreutz	HT-98
	Jur.stud. Peter Forsgren	HT-98
	Fil.stud. Amelie Lind	VT-99
	Fil.stud. Karin Stenstam	VT-99
Filmförman:	Fil.stud. Per Hult	HT-98
	Jur.stud. Emma Berge	VT-99
Arkivarie:	Jur.stud. Malin Wallin	HT-98
	Fil.stud. Magnus Danielsson	
Nationskaplan:	Teol.kand. Jakob Bäcklund	
Kören:	Fil.stud. Eva Skarp (kördir.)	
	Fil.stud. Josef Åhman (dirigent)	
Programvärdar:	Jur.stud. Peter Forsgren	HT-98
	Fil.stud. Fredrik Hammarström	HT-98
	Fil.stud. Emma Syrén	VT-99
	Fil.stud. Katarina Ahlesten	VT-99

Busschaufför:	Jur.stud. Monica Larsson	
Nationsnämnden:	Förste Kurator	
	Andre Kurator	
	Tredje Kurator	
	Nämndsekreteraren	
	Fil.stud. Peter Axelsson	
	Jur.stud. Erik Lardenäs	
	Fil.stud. Magdalena Tham	
	Fil.stud. Stefan Karlsson	
	Fil.stud. Mikael J Zaar	
	Fil.stud. Ida Robson	
	Fil.stud. Magnus Danielsson	
	Fil.stud. Linda Leufvén	HT-98
	Fil.stud. Emma Syrén	VT-99
NN-suppleanter:	Fil.stud. Märten Sändmark	
	Fil.stud. Jesper Sagebrand	
Nationsfullmäktige:	Inspektor	
	Proinspektor	
	Skattmästaren	
	Förste Kurator	
	Andre Kurator	
	Tredje Kurator	
	Programvärdar	
	Programsekreterare	
	Klubbverket	
	Nationsnämnden	
Stipendienämnden:	Förste Kurator	
	Stipendiesekreteraren	
	Fil.stud. Fredrik Armerin	
	Fil.stud. Anders Wahlgren	
	Farm.stud. Behnosh Fakhri	
	Jur.stud. Catharina Adlercreutz	
	Fil.stud. Kristin Drevhammar	
	Jur.stud. Marcus Gränsmark	
	Fil.stud. Elin Hyltner	
	Fil.stud. Sofia Ötossön	HT-98
	Jur.stud. Patrick Lindevall	VT-99
Biblioteksämnden:	Andre Kurator	
	Bibliotekarien	
	Arkivarierna	
	Fil.stud. Fredrik Armerin	
	Fil.stud. Ida Robson	
	Fil.stud. Oskar Fredriksson	
	Jur.stud. Henrik Bellander	
	Fil.stud. Kristin Drevhammar	
	Jur.stud. Marcus Gränsmark	
	Fil.stud. Camilla Bohlin	HT-98
	Jur.stud. Carl Östring	HT-98
	Fil.stud. Mikael Setterberg	VT-99
	Jur.stud. Peter Forsgren	VT-99

Stadgutskottet:	Jur.stud. Catharina Bildt		
	Fil.stud. Per Sandström		
	Jur.stud. Erik Lardenäs	HT-98	
Valutskottet:	Fil.stud. Magnus Danielsson	VT-99	
	Förste Kurator		
	Fil.stud. Katarina Zeidler		
	Fil.stud. Olivia Gränsmark		
	Fil.stud. Per Hult		
	Fil.stud. Lars Gamfeldt		
	Fil.stud. Jesper Sagebrand		
	Jur.stud. Robert Johansson		
	Fil.stud. Kristin Drevhammar	HT-98	
	Jur.stud. Catharina Adlercreutz	HT-98	
	Fil.stud. Tomas Falkenström	HT-98	
	Fil.stud. Annika Ingelson	HT-98	
	Jur.stud. Jonas Landström	HT-98	
	Fil.stud. Daniel Bergqvist	HT-98	
	Jur.stud. Emma Grimlund	VT-99	
	Skogsvet. Carl Fredrik Hamilton	VT-99	
	Fil.stud. Erik Isman	VT-99	
Fil.stud. Hemming Lindell	VT-99		
Fil.stud. Mårten Sandmark	VT-99		
Fil.stud. Gary Seretis	VT-99		
Förvaltningsdirektion:	Skattmästaren		
	Förste Kurator		
	Andre Kurator		
	Tredje Kurator		
	Redovisningschef Bo Lindquist		
	Dir. Göran Ågerup		
	Jur.kand. Stefan Ränk		
	Info.rådgivare Håkan Tenelius		
	Dir. Bo Eklöf	HT-98	
	Univ.råd. Gunnar Wijkman	HT-98	
	Advokat Lars Ekman	VT-99	
	Fil.kand. Agneta Björnsjö	VT-99	
	Stift. Södermanlands- Nerikes Nations studentbostäders Styrelse:	Skattmästaren	
		Förste Kurator	
Andre Kurator			
Tredje Kurator			
Redovisningschef Bo Lindquist			
Dir. Göran Ågerup			
Jur.kand. Stefan Ränk			
Info.rådgivare Håkan Tenelius			
Dir. Bo Eklöf		HT-98	
Univ.råd. Gunnar Wijkman		HT-98	
Advokat Lars Ekman		VT-99	
Fil.kand. Agneta Björnsjö		VT-99	

Nya medlemmar i Seniorföreningen sedan förra Majhälsningen

Ständiga:

Fil.stud. Daniel Johansson	Jur.stud. Pontus Scherp
S:t. Larsg. 6 B : 38	Stureg. 13 B
753 11 UPPSALA	753 14 UPPSALA

Fil.stud. Emma Syrén	Fil.stud. Mikael J Zaar
S:t. Larsg. 6 B A 38	Karlsrog. 13 H 15
753 11 UPPSALA	752 38 UPPSALA

Frank Norling	Ingegerd Sundkvist
Herr Stens väg 2	Rot 88
647 32 MARIEFRED	796 90 ÄLVDALEN

Årsbetalande:

Sten-Gunnar Ljungberg
Kalkstensv. 19
703 74 ÖREBRO

Ändring från årsbetalande till ständig medlem:

Olof Åkerrén
Ekviksv. 10
139 40 VÄRMDÖ